

Ontwapening
Milieu
Mensenrechten

België-Belgique
PB
9000 Gent 1
3-7992

Bulletin

Zomer 2003

Voor Moeder Aarde

*Te Gecke Fietstocht naar de windturbines van Eeklo. (Foto: job0)
Sinds 1 juli krijgt het Gec groene electriciteit van Ecopower!*

In dit nummer:

Kies zelf je groene energie!

Uitnodiging voor 'Get in SHAPE' - 25/10/2003

Land voor Nanish Shontie: benefietreeks

Driemaandelijks tijdschrift van
Voor Moeder Aarde vzw
jaargang 12, nr.2

VU: Pol D'Huyvetter
Maria Hendrikaplein 5-6
9000 Gent
Afgiftekantoor Gent 1
Indien onbestelbaar graag
terug naar bovenstaand adres.

Los nummer
1,25 euro

Bulletin Voor Moeder Aarde

Driemaandelijks tijdschrift, jaargang 12, nummer 2, zomer 2003

Redactie

Bouke Billiet, Johan Boelaert, Koen Janssens, Lieve De Kinder, Pol D'Huyvetter, Willem Van den Panhuizen

Bijdragen

Annmarie Sauer, Ann Verscuren, Dirk Barrez, Indra Van Sande, Johan Boelaert, Katri Silvonen, Lieve De Kinder, Marieke Van Coppenolle, Maud Vanderheyden, Pol D'Huyvetter, Sibren Eeckhout, Ulla Roder.

Lay out

Lieve De Kinder en job0

Secretariaatadres

Voor Moeder Aarde
Maria Hendrikaplein 5-6, 9000 Gent.
Tel +32-9-242 87 52
Fax +32-9-242 87 51
belgium@motherearth.org
<http://www.motherearth.org>

Redactieadres:

Voor Moeder Aarde - redactie
lieve@motherearth.org

Homepage Bulletin Voor Moeder Aarde: www.motherearth.org/bulletin

Werkgroep Inheemse Volkeren

Overstraat 80, 3020 Veltem,
<rverjauw@tiscali.be>

Rekeningnummer

001-2055174-14

Verantwoordelijke uitgever

Pol D'Huyvetter

Copyright

Overname en gebruik van artikels worden aangemoedigd mits bron-vermelding

Druk:

Druk in de Weer, Gent.

Inhoudstafel

Voorwoord

3

Gents Ecologisch Centrum

4

Ecocert bvba, een nieuwe huurder in het GEC

4

Te Gecke Gesprekken, september 2003 tot juni 2004

4

Enquête bij de aandeelhouders van het GEC

5

Welke groene elektriciteit kan je kopen als particulier?

6

Winddicht bouwen

8

Energiezorg in het GEC

9

Bio dicht bij huis

10

Voor Moeder Aarde op de Gentse Feesten

10

Duurzame Ontwikkeling

12

Zonnepanelen boven elk dak?

12

Genetische manipulatie

12

Ontwapening

13

Bomspotting en de verkiezingscampagne

13

Get in SHAPE!

13

The Really Big Blockade

14

Ondersteun Ploughshares activiste Ulla Roder

16

Inheemse Volkeren

17

Nanish Shontie: update mei 2003

17

Benefietenreeks Land voor Nanish Shontie

18

Enkele indrukken van contacten met aboriginals

20

Het verhaal van Sacajawea

21

Campagne: Boycot the war

23

Agenda

23

Merchandise Voor Moeder Aarde

24

Voor Moeder Aarde vzw is een pluralistische gewestelijke thematische milieuvereniging. De vereniging benadrukt in het bijzonder de banden tussen milieu en dossiers rond mensenrechten, oorlog en vrede en beklemtoont de noodzaak van internationale samenwerking. De organisatie gebruikt onderzoek, educatie & sensibilisatie, beleidswerk en geweldloze directe actie als hefboomen om haar doelen te verwezenlijken. De vereniging is lid van het Anti-Oorlogsplatform; de Bond Beter Leefmilieu; Ecopower; het Gents Ecologisch Centrum; Netwerk Bewust Verbruiken; het Platform voor Biologische Landbouw en VIBE (Vlaams Instituut voor Bio-Ecologisch Bouwen en Wonen). Internationaal is de vereniging aangesloten bij Abolition 2000 - het internationaal netwerk voor de afschaffing van kernwapens; en het International Peace Bureau.

De verantwoordelijkheid voor de artikels in het bulletin Voor Moeder Aarde ligt bij de auteurs zelf.

Lidmaatschap van VOOR MOEDER AARDE: gewoon lid: 12,5 euro; studenten of werkzoekenden: 5 euro; steunend lid: vanaf 25 euro. Hiervoor krijg je vier edities van het bulletin en 1 euro korting op de dagschotel in Lekker GEC. Lidgelden betaal je best door een storting of overschrijving op het rekeningnummer van VOOR MOEDER AARDE:

001-2055174-14 (België) of 000-1618561-19 (Nederland) met vermelding: lidgeld.

Wil je onze werking meer continu steunen, dan raden we je aan een permanente opdracht te doen op het zelfde rekeningnummer. Bovendien wordt hierdoor het opvolgen van de lidgelden voor jou en voor ons een stuk eenvoudiger. Je kan de betalingen maandelijks, jaarlijks of volgens een andere frequentie laten gebeuren. Je kan hiertoe je bank contacteren of een formulier aanvragen bij het secretariaat.

Voor Moeder Aarde is een Netwerkproject. Je kan ons steunen door Krekelsparen, ons nummer is: 96/0004. Je kan ons ook steunen via Dynamosparen. Indien je geïnteresseerd bent om ons op deze wijze te steunen kan je contact opnemen met het VMA secretariaat of met Triodos bank (02/548 28 29).

Voorwoord

Beste lezer,

Nu dit zomernummer in je brievenbus valt hebben we al heel wat warme zomerdagen gehad. De voorbije maand juni heeft wat de temperatuur betreft het record van de eeuw gebroken. Dat er klimaatveranderingen tengevolge van de broeikasgassen zijn kan minder en minder ontkend worden. Trouwens, G.W. Bush gaf vorig jaar op 3 juni toe dat ons rampen te wachten staan als de opwarming van de aarde niet gestopt wordt. Tegelijk kondigt hij aan dat de VS uitstoot van broeikasgassen met 43% zal toenemen in de komende 18 jaar. We zijn al meer tegenstrijdige uitspraken gewoon vanuit de VS.

Bijvoorbeeld de oorlog in Irak: die oorlog ging zagezegd niet om olie, maar om de massavernietigingswapens, de banden met Al Quaeda en het omverwerpen van het regime van Saddam Hoessein. Er zou een democratische regime geïnstalleerd worden. Achteraf werd beweerd dat het argument van de massavernietigingswapens toch niet zo essentieel was. Een commissie van de VN heeft andermaal bevestigd dat Irak geen banden heeft met Al Quaeda. En wat met het installeren van de democratie? In welke mate wordt er momenteel het woord gegeven aan de vertegenwoordigers van de Iraakse bevolking? Ook in de media horen of zien we niets over de manier waarop de Irakezen zelf hun toekomst in hun land na het Saddam-tijdperk zien. De vraag blijft hoe een land dat zelf op harde wijze kritische stemmen onderdrukt de democratie kan installeren in een ander land.

Bush en co brengen de boodschap dat de klus in Irak praktisch geklaard is door de oorlog. Het lijkt erop dat de VS-politici goed zijn in het platbombarderen, en ze geven daar steeds edele redenen voor, maar is de klus daarna geklaard? Nu de oorlog in Afghanistan voorbij is, komt dit land nog sporadisch in het nieuws. Dit betekent echter niet dat alle problemen daar opgelost zijn. Het blijft een oord van wanorde en conflicten, en als één ding groeit en bloeit zijn het de papavers voor opiumproductie.

Natuurlijk is het een goede zaak dat het dictatoriaal Irakees regime is gevallen, en dat de sancties zijn opgeheven. Echter, de meeste tegenstanders van de oorlog waren ook reeds lange tijd aan het ijveren voor het opheffen van de sancties, omdat de sancties de macht van Saddam versterkten, en de kracht van het volk om tegen de dictator op te komen, ondermijnden.

In het recente nummer van VRAK-info (Actie Vredesbelasting) worden verschillende betekenissen gegeven aan het woord 'vrede' doorheen de geschiedenis. Er is de 'vrede' die door de overwinnaars en overheersers in verdragen vastgelegd wordt, zoals de 'Pax Romana' vroeger en de 'Pax Americana' nu. Dit is een 'vrede' die alleen maar kan bewaard blijven als met alle middelen, meestal militaire, het

machtsoverwicht van de overheerser gegarandeerd wordt. Er is dan steeds meer bewapening nodig om de 'vrede' te blijven garanderen en opkomende uitingen van ongenoegen van de onderdrukten te blokkeren.

Daarnaast is er de betekenis van 'vrede' die ook etymologisch verbonden is met vrijheid, tevredenheid en dergelijke die enkel mogelijk is als er geen onderdrukkers en onderdrukten zijn, als er gelijkwaardigheid is, communicatie, eerlijke handel en respect. Het is enkel deze betekenis van vrede die duurzaam kan blijven: zolang 'vrede' moet gegarandeerd worden op militaire wijze, zijn we op weg naar een bewapeningswedloop zonder einde. En het ziet er naar uit dat we opnieuw in zo'n wedloop beland zijn.

Wereldwijd namen de uitgaven voor bewapening het laatste jaar toe met 6%, de VS mag hiervan 40% voor zijn rekening nemen. Een uiterst gevaarlijke evolutie.

Voor en tijdens de oorlog in Irak groeide een tegenstelling tussen Europa en de VS. Het is een goede zaak dat Europa niet meer blind de VS achterna loopt, en zich tegen de oorlog heeft gekant. Maar als vredesbeweging kunnen we niet akkoord gaan met de evolutie waarbij Europa ook militair een eigen koers wil gaan varen, wat inhoudt dat de eigen bewapening ook opgedreven wordt. De meer onafhankelijke opstelling van Europa ten overstaan van de V.S. zou echter een prachtige gelegenheid kunnen zijn om binnen Europa echt werk te maken van het steunen en ontwikkelen, op alle niveaus, van methodes van geweldloze conflicthantering.

We hopen dat dit nummer jou zal inspireren en dat we samen met jou het tij ten goede zullen doen keren.

Lieve De Kinder

Gents Ecologisch Centrum

Te gek! Tè Gecke Gesprekken 2003 - 2004!

Een van de opvallende resultaten van de enquête bij de aandeelhouders (zie blz. 5), is de bedenking van een meerderheid dat het Gec te weinig bekend is en te weinig uitstraling heeft. Een van de middelen om daaraan te verhelpen zijn de Tè Gecke Gesprekken. Dit initiatief ontstond een paar jaar geleden vanuit het beschermcomité en de Raad van Bestuur van het Gec: er zouden ge-regeld avonden georganiseerd worden in de ruimte van het restau-

rant rond diverse thema's - politiek, mobiliteit, milieu en ecologie. De huurders/organisaties in huis, maar ook andere personen en organisaties zouden aangesproken worden.

We organiseerden sindsdien al een tiental avonden en het succes ervan, evenals de gunstige evaluatie door de aandeelhouders (zie enquête), overtuigt er ons van om hiermee verder te doen. We plannen een reeks avonden van september 2003 tot

juni 2004. We blijven ook voor deze avonden interne en externe organisaties uitnodigen om ze mee te organiseren. Voor het eerst werken we samen met een andere organisatie, die vormingsavonden inricht, namelijk Elcker-Ik. Elk Gèck Gesprek vindt plaats in het restaurant Lekker Gec, steeds op een maandag om 20 uur.

Alle informatie en updates: www.gec.be

Datum	Onderwerp	Het Gec samen met
8 september 2003	Vegetariër maar ook veganist (deel 1)	Sogo Bia o yon'd (Lekker Gec) & EVA
15 september 2003	Get in Shape	Voor Moeder Aarde vzw
29 september 2003	De wereld is niet te koop: GATS en water	11.11.11 comité Gent Zuid & Elcker-Ik
13 oktober 2003	Vrijwilligerswerk	Sogo Bia o yon'd (Lekker Gec)
20 oktober 2003	Geen geld voor geweld	Netwerk-Vlaanderen en Elcker-Ik
17 november 2003	Het Gec als coöperatieve - 1 aandeel(houder) = 1	Gents Ecologisch Centrum cvba
15 december 2003	Patent op het leven	Elcker-Ik & Wervel
19 januari 2004	Trage Wegen	Gents MilieuFront vzw
16 februari 2004	Steden op zoek naar stedelijkheid	Dirk Holemans
23 februari 2004	Het prijskaartje van de woondroom	MilieuAdviesWinkel
15 maart 2004	Ecopower - na 8 maanden groene elektriciteit	Ecopower cvba
22 maart 2004	Vegetariër, maar ook veganist (deel 2)	Sogo Bia o yon'd (Lekker Gec) & EVA
19 april 2004	De grond van de zaak	Elcker-Ik & Land-in-zicht vzw
17 mei 2004	Iedereen wil terug naar de natuur maar niet te voet	Voor Moeder Aarde vzw
21 juni 2004	De weg naar bio	Ecocert bvba

In januari 2003 kwam een nieuwe huurder het kantoor op de tweede tussenverdieping betrekken:

Ecocert bvba

Ecocert is ontstaan op initiatief van een groep pioniers met een passie voor de bodem: ingenieurs en landbouwkundigen die doordrongen waren van de nood om de bodem en de exploitatie ervan te beschermen. Inmiddels groeide Ecocert uit tot een van de belangrijkste spelers voor de certificatie van biologische voedingswaren. Wij vormen een netwerk van ingenieurs en technici met deskundigheid op het vlak van landbouwkundige technieken en voedselverwerking, mensen die dag in dag uit aan de slag gaan met de normen van de biologische landbouw: verordening EEG 2092/91,

Europese certificatenormen, officiële en private nationale lastenboeken, internationale en buitenlandse regelgeving.

In de loop der jaren is Ecocert uitgegroeid tot een steunpunt voor de sector en een gesprekspartner voor de overheid op het vlak van regelgeving. Na verloop van tijd volgde ook de officiële erkenning als instelling voor controle en certificatie: Ecocert Belgium is erkend door het ministerie van landbouw en middenstand (Belgisch Staatsblad van 19.09.1992) en geaccrediteerd door het ministerie van economische zaken op basis van de norm EN

45004, controleorganisme (BELTEST 127.I, november 98) en op grond van de norm EN 45011, certificatieorganisme (BELCERT 033.PR, november 98).

Onze inspecteurs gaan het terrein op om milieuparameters en de activiteit bij landbouwers en bedrijven te controleren. Zij gaan na of elk biologisch product - geteeld, ingevoerd, verwerkt, opgeslagen, verpakt of vervoerd - overeenkomstig de nationale en Europese normen inzake bio-landbouw op de markt komt.

Nauwgezet blijven wij op de hoogte

van elke normwijziging. We begeleiden de ontwikkeling van projecten om ervoor te zorgen dat alle toeleveringen "biologisch" conform zijn.

Wij bouwen met beroeps-mensen een actief en doordacht partnerschap uit en geven daarbij de voorkeur aan ontmoetingen 'in het veld' en aan vertrouwensrelaties binnen de verschillende productie- en verwerkingssectoren.

Wij besteden al onze energie en engagement aan de "bio"-sector (wij hebben bijvoorbeeld niets te maken met de con-

trole van de geïntegreerde productie, dit om elke dubbelzinnigheid te vermijden). Wij begeleiden producenten en verwerkers bij hun omschakeling, wij maken duidelijk welke wettelijke eisen de biologische landbouw stelt en houden die up-to-date dankzij regelmatige informatie-bulletins (onze Nieuwsbrief). Ecocert levert het Belgisch kwaliteitslabel Biogarantie® af en is als zodanig een actieve partner binnen de structuren van de biologische landbouw, zoals Bio Forum. Bio Forum heeft als koepel de functie de Belgische sector op nationaal, gewestelijk en internationaal niveau te vertegenwoordigen. Een concrete springplank om een product op buitenlandse markten te lanceren.

Maud Vanderheyden
Ecocert bvba

Enquête bij de aandeelhouders van het Gec

Op de Algemene Vergadering van het Gents Ecologisch Centrum cvba in december 2003 werd het deel van het strategisch plan, dat klaar was, voorgesteld. Een van de onderdelen van dat strategisch plan hield in dat er enquêtes zouden gehouden worden bij de stakeholders, dat zijn de bij het Gec betrokken individuen, groepen en organisaties: aandeelhouders, huurders, buurtbewoners, organisaties waar het Gec op een of andere manier mee samenwerkt.

In de eerste maanden van 2003 hielden we een enquête bij de aandeelhouders van het Gec. De resultaten ervan werden verwerkt, maar toen de teksten voor dit Bulletin klaar moesten zijn (begin juni) was er nog niet de tijd gevonden om ze te bespreken of er conclusies uit te trekken. We willen jullie een paar resultaten niet onthouden. De volledige resultaten vind je terug op onze website: www.gec.be/gec_ndl, waar je ze kan lezen of downloaden.

Op het ogenblik dat we de enquête aan de aandeelhouders bezorgden, waren er 185. Er konden uiteindelijk 28 reacties verwerkt worden, dus 15,05 %, niet echt veel, maar toch voldoende om conclusies uit te trekken.

aantal aandeelhouders	185	
ontvangen reacties	30	16,13 %
niet-ingevuld - onbruikbaar	2	
verwerkt	28	15,05 %

Voor het opstellen van de vragen, baseerden we ons voor een groot deel op de 5 doelstellingen van het Gec, zoals ze in de visietekst verwoord werden:

1. het Gec als ontwikkelingsgebied voor ecologische organisaties
2. het Gec als demonstratiehuis in ecologische technieken
3. het Gec als ecologisch diensten- en bezoekerscentrum
4. het Gec als 'sociologisch laboratorium' voor een milieuvriendelijke levensstijl

5. het Gec als actor in het maatschappelijk debat over duurzame ontwikkeling

VRAAG 1 Ben je het eens met, vind je je terug in deze vijf doelstellingen? Indien niet, vul ze aan met doelstellingen die jij belangrijk vindt.

Ja 64%
Neen 28%
Geen antw. 8%

Dit verdient nader onderzoek, want de 28 %, die zich niet terugvonden in de bestaande doelstellingen, formuleerden hier geen andere.

VRAAG 2 Schik de verschillende doelstellingen volgens wat jij belangrijk vindt.

De aandeelhouders vonden de doelstellingen in deze volgorde belangrijk:

- 1 Als ecologisch diensten- en bezoekerscentrum
- 2 Als demonstratiehuis in ecologische technieken
- 3 Als ontwikkelingsgebied voor ecologische organisaties
- 4 Als 'sociologisch laboratorium' voor een milieuvriendelijke levensstijl
- 5 Als actor in het maatschappelijk debat over duurzame ontwikkeling

VRAAG 3 Welk van de doelstellingen realiseert het Gec volgens jou het best tot nu toe?

In deze volgorde realiseert het Gec het best zijn doelstellingen volgens de aandeelhouders:

- 1 Als ontwikkelingsgebied voor ecologische organisaties
- 2 Als ecologisch diensten- en bezoekerscentrum
- 3 Als actor in het maatschappelijk debat over duurzame ontwikkeling
- 4 Als 'sociologisch laboratorium' voor een milieuvriendelijke

levensstijl
5 Als demonstratiehuis in ecologische technieken

Slecht 0%
Geen mening 36%

VRAAG 4 *Vind je dat het Gec als coöperatieve vennootschap in het algemeen goed functioneert?*

ja	18	64%
neen	2	7%
geen antwoord	8	29%

Deze resultaten worden nader besproken bij de huurders, de organisaties en de Raad van Bestuur van het Gec. Ze worden ook verwerkt in het strategisch plan, dat we hopen voor te stellen op de Algemene Vergadering van december 2003.

Johan Boelaert

VRAAG 5 *Welke aspecten van de werking kunnen beter?*

- 1 De bekendheid van het Gec
- 2 Duidelijkheid in de organisatie
- 3 De uitstraling van het Gec
- 4 Financieel beleid
- 5 Informatieverstrekking aan de vennoten
- 6 Communicatie met de vennoten

VRAAG 6 *Hoe vind je de website van het Gec (www.gec.be)?*

Goed 29%
Tamelijk goed 29%
Niet zo best 11%
Slecht 0%
Geen mening 31%

VRAAG 7 *Hoe vind je het project Te Gecke Gesprekken?*

Goed 46%
Tamelijk goed 18%
Niet zo best 0%

Het Gec als inzamelpunt voor kurken en - nu ook! - inktpatronen

In de inkomhall van het restaurant in het Gec kan je reeds langere tijd kurken kwijt. We beginnen nu ook met de inzameling van gebruikte inktpatronen. De meeste inktpatronen komen terecht bij het restafval of het KGA. Nochtans kunnen ze maximaal hergebruikt worden. Ze worden opgehaald en verwerkt door het bedrijf Tomson. Natuurpunt ontvangt een commissie voor de ingezamelde inktpatronen.

Welke groene elektriciteit kan je kiezen als particulier?

We kunnen voortaan kiezen bij welke leverancier we ons emmertje met elektriciteit laten vullen: iedereen kreeg een brief van zijn intercommunale, waarin werd uitgelegd hoe je moest tewerk gaan om van leverancier te veranderen. Uiteraard hengen de nieuwe kandidaat-leveranciers naar nieuwe klanten: in de media verschenen advertenties om de lezer te overhalen Electrabel te verlaten en je emmertje met elektriciteit te vullen bij een nieuwe, uiteraard veelbelovende, leverancier. Deed je niets voor 30 mei, dan werd je een zogenaamde "standaardleverancier" toegewezen. Je hoeft in dit geval niet te wanhopen: als je beslist te veranderen van leverancier: er is een wachttijd van een maand, waarna je stroom krijgt van de leverancier van je keuze. Teken je b.v. de overeenkomst met de nieuwe leverancier op 18 augustus, dan begint de levering te lopen vanaf 1 oktober: de wachttijd gaat in vanaf het einde van de maand.

In het lentenummer van dit Bulletin kon je

lezen dat het Gec in zee gaat met Ecopower: de elektriciteit die Ecopower levert, komt dan wel niet uit zee, maar van windmolens, die in Eeklo staan. Maar hoe bepaal je nu als particulier je keuze als je groene elektriciteit

Een van de -windturbines van Eeklo (Foto: Pol D'Huyvetter)

wil? Groene uiteraard, want dat is de enige elektriciteit die ons interesseert.

Greenpeace publiceerde op hun website

<http://energie.greenpeace.org/> een rangorde van de nieuwe potentiële energie-leveranciers:

"Dit klassament is gebaseerd op drie criteria:

- de energiebron en de gebruikte productietechniek (de mix),
- het aanbod aan energie-diensten
- het investeringsbeleid (voor de leveranciers die ook elektriciteitsproducent zijn).

Greenpeace heeft, op basis van de informatie van de bedrijven, de elektriciteitsleveranciers dan in 4 categorieën ondergebracht: 'groen', 'lichtgroen', 'oranje' en 'rood'. De score van iedere leverancier wordt toegevoegd in een individuele leveranciersfiche.

De fiches van alle leveranciers vind je op de bovenvermelde site van Greenpeace. De "rode" leveranciers vermelden we niet in de tabel. De twee enige leveranciers, die groene stroom leveren, zijn dus Ecopower en Nuon Nature.

Ecopower is veruit de best geklasseerde: de elektriciteit die deze firma levert komt voor

Leverancier	Energiemix	Investeringsbeleid	Energie-service	Totale score
Ecopower (1)	++	++	+	175
Nuon Nature (1)	++	+/	+	125
EBEM (2)	+/	+	++	75
Nuon Comfort (2)	+/	+/	+	25
Luminus (2)		+/	++	0
Wattgroen (2)	+/	+/	+/	0
Wattplus (2)	+/	+/	+/	0

(1) groen - (2) oranje

100 % uit hernieuwbare energiebronnen. Maar! Als particulier kon je jammer genoeg bij Ecopower nog niet terecht vanaf 1 juli. Dan begon pas een testfase voor de levering van elektriciteit en enkel aandeelhouders van Ecopower, zoals het Gec, kwamen in aanmerking om hieraan deel te nemen. Op de website www.ecopower.be lichten ze een en ander zelf toe in de vorm van vraag en antwoord:

"Wanneer kan Ecopower een offerte sturen? Eerst moet ons testproject geëvalueerd worden en moeten alle administratieve en financiële aspecten van de levering duidelijk zijn. Ecopower kan als klein bedrijf geen risico's nemen en er maar een slag naar slaan. Wellicht zullen we in september 2003 wel iets kunnen sturen.

Moet ik nu aandelen kopen om elektriciteit te kunnen kopen van Ecopower? Er kan nog steeds geïnvesteerd worden in Ecopower. Als u enkel een aandeel wil kopen omdat u ook elektriciteit wil, dan raden we u aan om eerst uw gegevens door te sturen naar info@ecopower.be en te wachten tot we een offerte sturen. U kan op dat moment altijd nog een aandeel kopen. We kunnen nu nog niets garanderen en misschien vind u ons voorstel niet interessant."

Uiteraard moeten er nieuwe kabels van een groene kleur getrokken worden en groene stopcontacten geplaatst doorheen je huis, als je groene elektriciteit wil krijgen... Grapje! In het Gec zullen we op 1 juli niet naar de stopcontacten staan kijken en groene elektriciteit zien verschijnen... 't Is veel eenvoudiger dan dat: de leverancier zet elektriciteit (van windmolens b.v.) op het net, de gebruiker tapt elektriciteit af van datzelfde net, maar elektri-

citeit opgewekt door een kerncentrale of die van windmolens is aan het stopcontact precies dezelfde elektriciteit. Enkel op het ogenblik dat je de factuur krijgt, merk je het verschil: die komt nu van de leverancier die elektriciteit opwekt uit hernieuwbare energiebronnen

Op 1 juli begint de levering van groene elektriciteit in het Gec, hopelijk kunnen particulieren zo vlug mogelijk terecht bij Ecopower voor hun groene elektriciteit. En, oh ja, je energieverbruik beperken moet je eerste zorg zijn en blijven!

Op 15 maart 2004 vind er een Tè Geck Gesprek plaats over en met Ecopower: na 8 maanden groene elektriciteit (zie blz. 4).

Bronnen:

* <http://energie.greenpeace.org/>

* <http://ecopower.be>

* <http://nuon.be>

Johan Boelaert

De Groene Zomer Ecologie binnen en buiten

VELT (Vereniging voor Ecologisch Leven en Telen en VIBE (Vlaams Instituut voor Bio-Ecologisch Bouwen en Wonen) willen deze zomer mensen praktische ecologische alternatieven aanreiken voor het dagelijks leven, voor het huis, de siertuin en de moestuin. Een hele zomer lang kunnen een 70-tal **ecologische tuinen** (die bijdragen tot het herstel en behoud van het landschap en het milieu) en 14 **huizen** (omgaan met **water, energie en materiaal**) over heel Vlaanderen bezocht worden.. **Elke zondag van 11 mei tot 5 oktober** kan je een inspirerend bezoek afleggen, eventueel gecombineerd met een leuke wandel- of fietstocht.

De kalender en de beschrijving van de plaatsen die je kan bezoeken vind je op www.velt.be.

Info ook bij evelyne.fiers@velt.be; 03/287 80 61 of bij Lorie Cuypers (groenezomer@vibe.be, 03/281 74 44

Opnieuw een vergaderzaal in het GEC!

Vanaf 1 september is er opnieuw een vergaderzaal te huur in het Gec. De vergaderzaal meet ongeveer 20 m² en biedt plaats aan een vijftiental mensen.

De zaal kan gehuurd worden:

* alle dagen (behalve dinsdag, woensdag en vrijdag) van 10 uur 's morgens tot 19 uur;

* elke avond vanaf 19 uur.

De vergaderruimte wordt verhuurd tegen volgende prijzen:

* 15 euro per dagdeel (voormiddag, namiddag of 's avonds);

* 30 euro voor een hele dag (3 dagdelen);

Meer details: info@gec.be of 09/242.87.00

Verantwoordelijke: Johan Boelaert

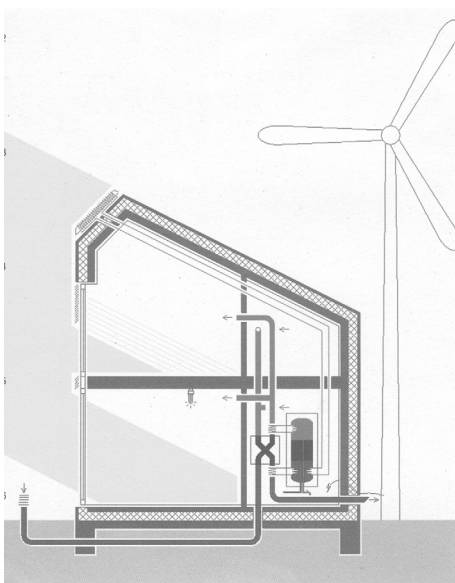
Winddicht bouwen!

Bij de bezoekers aan de MilieuAdviesWinkel hebben we gemerkt dat weinigen begrijpen waarom het noodzakelijk is winddicht te bouwen enerzijds en te ventileren anderzijds. Veel gevolgen van niet winddicht bouwen, slecht isoleren en ventileren worden immers toegeschreven aan de zogenaamde overisolatie. De mythe van het overisoleren is hardnekkig. Veel mensen denken dat je door overmatig te isoleren de kans op schimmelvorming ver-groot. Een andere mythe beweert dat houten planken gaan kraken en barsten door dikker te isoleren dan standaard wordt voorgeschreven. Hierdoor, zegt men, wordt de binnenlucht te droog en wordt al het vocht aan de planken onttrokken. Hoog tijd om deze mythes te ontcrachten.

Schimmelvorming in huizen of een te droge binnenlucht heeft niets te maken met de dikte van de isolatie. In Zweden bouwt men houten woningen met 40 cm of meer isolatie in de muren zonder dat het hout gaat rotten door overdreven vocht of gaat barsten door een tekort eraan. Schimmelvorming heeft alles te maken met slecht isoleren en ondoordacht ventileren.

In elke woning wordt vocht geproduceerd door de mensen zelf, door te koken, te douchen en dergelijke. Afhankelijk van de grootte van de ruimte en het gebruik ervan, mag je ervan uitgaan dat in een kamer, indien je al het vocht dat er hangt zou kunnen opvangen, een 'emmer water' hangt van ongeveer 5 à 10 liter. Dit verdampt vocht heeft de neiging te gaan condenseren op koude vlakken. Stel je voor dat heel de ruimte geïsoleerd is maar de aannemer heeft de isolatie boven het raam ter hoogte van de latei (de draagbalk boven de vensteropening) niet doorgetrokken tot op het raamkader,

dan heb je daar een koudebrug. Dit is een stuk muur dat niet is geïsoleerd en waarlangs de koude binnenkomt en de warmte naar buiten ontsnapt. Dit stuk muur zal hierdoor veel kouder aanvoelen dan de rest van de muur. Die 'emmer water' die in de lucht hangt zal dan ook geneigd zijn te condenseren op dit kleine stuk oppervlak. Je kunt het al raden, dit heeft vochtschade en schimmelvorming tot gevolg. Of dit al dan niet zal gebeuren hangt wel samen met

het feit of er al dan niet wordt geventileerd, b.v. door roosters in de ramen of op andere plaatsen. Als er totaal geen ventilatie aanwezig is, dan kan het vocht niet weg uit de ruimte. Zelfs indien er geen koudebruggen zijn, zal het water zonder ventilatie neerslaan, maar dan op alle vlakken: eerst de ramen, dan het plafond en dan de muren. Op een goede manier isoleren en ventileren is dus de boodschap.

Vele mensen stellen zich de vraag waarom ze speciale voorzieningen moeten treffen om te ventileren terwijl dat vroeger helemaal niet nodig was. Bouwtips allerhande daarentegen accentueren juist het belang van wind- of luchtdicht bouwen. Spreekt dit elkaar niet tegen?

Vele woningen werden en worden geventileerd door lucht die via kieren en spleten binnen en buiten gaat of door het geregeld openzetten van de ramen. Het probleem is dat je dan geen controle hebt over de ventilatie. Via kieren komt koude lucht binnen wanneer je het niet wilt en slaapkamer-ramen worden overdag opengezet terwijl je juist 's nachts zuurstoftoevoer nodig hebt. Het is belangrijk in je woning kie-

ren en spleten te vermijden en winddicht te bouwen. Als de woning niet winddicht is, kun je last krijgen van tocht, heb je een hoger energieverbruik door warmteverlies, zorg je voor een kortsluiting in de ventilatiestroom enz.

Het is dus belangrijk dat je kiest voor een gecontroleerde ventilatie. 'Gecontroleerd' betekent dat de hoeveelheid lucht (het debiet) dat de woning binnenkomt geregeld wordt in functie van de behoefte, zonder overdreven energieverbruik, en dat de zin van de ventilatiestromen vastligt: waar wordt lucht aan- en afgevoerd en op welke manier doorstroomt de verse lucht het huis? Luchtdicht bouwen is niet enkel belangrijk om controle te hebben op de ventilatiehoeveelheden en om het energieverbruik te beperken, het is ook belangrijk om de isolatie optimaal te laten werken en om de luchtvochtigheid op een voldoende hoog peil te houden.

Stel dat je een nieuw dak op je woning gaat leggen. Op de kepers of spanten zal de aannemer eerst een onderdak aanbrengen, dan de panlatten en dan de pannen. Tussen de kepers of spanten wordt isolatie aangebracht, vervolgens een damprem of dampscherm en tenslotte een afwerking (houten schroten, gipsplaat,...). Twee elementen zijn hier essentieel wil de isolatie renderen: het onderdak en de damprem of het dampscherm. Isolatiemateriaal isoleert immers omdat in het materiaal lucht wordt vastgehouden. Deze ingesloten, stilstaande lucht zorgt voor de isolatie en niet het materiaal waaruit de isolatie is opgebouwd. Vergelijk het met een wollen trui. Deze kan zeer warm zijn tot je in de wind loopt. Als de wind erdoor waait, schiet er nog maar weinig van die warmte over. Je gaat dan een jas aandoen die winddicht is waardoor de wollen trui weer warmte zal geven. Net zo in de bouw: het onderdak, indien winddicht uitgevoerd, zal ervoor zorgen dat de wind niet door de isolatie de zolderruimte binnenwaait en dat de isolatie effectief kan isoleren. Isoleren zonder onderdak heeft dus geen zin. Je investeert geld zonder dat het enig

resultaat oplevert.

De damprem of het dampscherm zorgt ervoor dat het vocht dat van de binnenruimte naar buiten wil, wordt tegengehouden. Warme vochtige lucht zou anders doorheen het isolatiemateriaal gaan en condenseren aan de koude zijde van de isolatie met vochtschade tot gevolg.

Je onttrekt ook vocht aan de binnenruimte en laat in de winter drogere buitenlucht binnen, waardoor de binnenruimte te droog wordt en de planken gaan kraken. Stel dat je juist een natte ruimte, b.v. een badkamer, onder het dak hebt, dan zou je kunnen redeneren dat ventilatie niet nodig is omdat het vocht doorheen de isolatie toch naar buiten gaat. Schrik dan echter niet als je na een paar jaar vochtplekken krijgt omdat het vocht van de badkamer in het dak condenseert en de isolatie nat maakt waardoor deze niet langer isoleert en gaat rotten. Gebruik elk constructieonderdeel waarvoor het is bestemd en voer een teveel aan vocht af via ventilatie.

Er zijn zowel dampremmers als dampschermen. Wat is in feite het verschil?

Een dampscherm houdt de damp volledig tegen indien deze op een goede manier is aangebracht. Bij vochtige ruimten onder het dak is dit aangewezen. Er gaan echter steeds meer stemmen op om dampremmers te gebruiken en terecht. Een damprem houdt de damp niet helemaal tegen. Vergelijk het met een ballon: wanneer je een ballon opblaast, loopt deze ondanks een stevige knoop langzaam leeg na een paar dagen. Dampremmers werken net zo. Ze houden behoorlijk goed lucht tegen die van buiten naar binnen wil, maar geven de mogelijkheid aan damp die binnenin zit om te ontsnappen naar buiten. Hierdoor kan vocht dat in de dakconstructie zit (b.v. door vochtig constructiehout, een lek in het dak,...) verdampen en ontsnappen.

Luchtdicht bouwen moet nauwkeurig worden uitgevoerd. Een spleet van één millimeter kan de isolatiewaarde en de luchtvochtigheid drastisch aantasten. Bij onderdaken zijn de systemen met tand- en groefverbinding ideaal. Dampremmers of -schermen mogen niet enkel tegen de kepers of spanten worden geniet. De stroken dampscher-

men en -remmers moeten overlappen en de naden en muuraansluitingen moeten ook zorgvuldig worden afgeplakt met tape. In het buitenland zijn dit standaardhandelingen. Luchtdicht bouwen hoort daar bij de belangrijkste aspecten van energiezuinig bouwen: isoleren, isolerende beglazing plaatsen, luchtdicht bouwen en ventileren. Al deze elementen hangen samen en kunnen niet zonder elkaar in een lage energiewoning. In België heeft men hier echter nog geen traditie in en neemt men vaak een loopje met het belang van luchtdichtheid en vaak ook met het belang van ventilatie. Als je weet dat een goed geïsoleerde, luchtdichte woning met isolerende beglazing en gecontroleerde ventilatie op jaarbasis 150 euro kost om te verwarmen, besef je misschien beter waarom deze vier aspecten belangrijk zijn en waarom ze de nodige aandacht verdienen.

Indra Van Sande
medewerker MilieuAdviesWinkel

Energiezorg in het Gec (deel twee): meten is weten!

In het lentenummer van het Bulletin verscheen een artikel over de energiezorg in het Gec. Daar werd reeds verwezen naar het meetinstrument dat door Cenergie ter beschikking werd gesteld van het Gec om het energieverbruik te registreren en dat te vinden is op www.erbisweb.be.

Een belangrijke doelstelling van het Gec is, zoals we in vorig artikel uitlegden, een demonstratiehuis zijn en aantonen dat het mogelijk is het energieverbruik te verminderen door aangepaste maatregelen te nemen. Uiteraard dien je de huidige resultaten nog met de nodige voor-

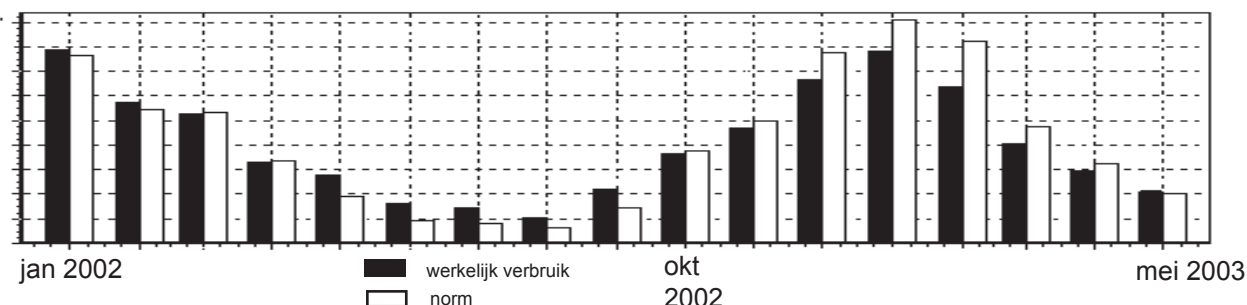
zichtigheid te bekijken: we zitten nog met erfenissen uit het verleden enerzijds, onder andere een energieverblindende elektrische oven in de keuken van het restaurant en anderzijds dienen er nog heel wat investeringen gedaan te worden, waar de middelen momenteel voor ontbreken.

In onderstaande grafiek zie je het verbruik van het gas van het ganse gebouw van januari 2002 tot en met mei 2003. In oktober 2002 werd een nieuwe hoogrendements CV-ketel in gebruik genomen: de resultaten zie je duide-

lijk in de onderstaande grafiek. Vanaf blijkt dat het verbruik wel beneden de norm bleef.

Iedereen kan deze resultaten - ook voor elektriciteit en voor andere ruimtes - opvragen:

- * surf naar www.erbisweb.be
- * klik op de tab INLOGGEN
- * Gebruikerscode: GEC01
- * Wachtwoord: brasil87
- * klik op tab RAPPORTAGE

Bio dicht bij huis

Waarom bio van dichtbij? Biologische boeren doen inspanningen voor het milieu. Ook consumenten kopen bio in naam van het milieu. Biovoeding die duizenden kilometers afgelegd heeft eer ze op ons bord komt... Dat klopt niet meer met de ecologische bekommernissen van bio-boer en bio-consument. Daarom is het belangrijk te kiezen voor bio van dichtbij.

Energie in de weegschaal

De biologische landbouw gebruikt geen kunstmest en geen pesticiden.

Dat betekent niet alleen geen grondwater- en andere vervuiling, het spaart ook energie, want voor de productie van kunstmest is véél energie nodig. Dat is een van de redenen waarom voor de voeding van een gangbare koe vijf keer zoveel energie nodig is als voor het rantsoen van haar biologische zus.

Bio spaart dus energie. Maar dat kan je in één klap tenietdoen als biologische producten over verre afstanden worden vervoerd. Vooral het vliegtuig verslindt energie. Het overvliegen van een biowortel uit Nieuw-Zeeland vergt 235 keer meer energie dan de energiebesparing dankzij de biologische teelt. In calorieën uitgedrukt kost het eindproduct soms méér energie dan het oplevert voor de mensen die het eten.

Aardolie: op is op

Vliegkilometers zijn erg vervuילend. De brandstof is kerosine, die komt van aardolie. Bij de verbranding komen er broeistofgassen vrij. En het is een eindige energiebron. Als we er niet wat spaarzamer mee omgaan, zijn de voorraden binnen een halve eeuw voorgoed uitgeput.

Commercie

Meer dan de helft van de biologische producten in Vlaanderen komt uit het buitenland. Import uit Nederland of Frankrijk, daar kan je op Europese schaal niet altijd buiten. En voor sommige producten is invoer onvermijdelijk. Biologische bananen, thee, koffie en avocado's zul je in Europa niet zo gauw vinden. Consumenten willen ook die lekkere producten kopen, hoewel je er natuurlijk voor kan kiezen om ze te beperken. Toch is tropisch fruit bijvoorbeeld maar een fractie van de import.

foto: Sergei Bykov

Er zijn immers nog andere redenen waarom er zoveel wordt ingevoerd. Om te beginnen is de brandstof te goedkoop. Op de kerosine voor de luchtvaart moeten noch accijnzen noch btw betaald worden. Dat brengt mee dat in

de prijs van de producten die per vliegtuig aangebracht worden, de totale milieukost niet verwerkt is. Verder is er de schaal van de markt. Vlaanderen is klein en de vermarkting is er nog niet zo goed georganiseerd. Daardoor is het aanbod beperkt, versnipperd en duurder. Veel inkopers kopen voor een constante aanvoer van grote hoeveelheden. Ze vermijden liever tijdrovende onderhandelingen met veel verschillende leveranciers. Grote hoeveelheden tegelijk aankopen maakt de zaak goedkoper, zelfs al komen die producten van ver. Indien de milieukosten in de prijs van het product zouden doorgerekend zijn, zou de situatie er al wat anders uitzien. Verder is ook buitenlandse aanbod gevarieerd. Dus importeren inkopers tomaten uit Marokko of peultjes uit Kenia. Het gevolg: de afzet en de prijzen van de binnenlandse producten komen onder druk te staan. Dat zet boeren allerminst aan om over te stappen naar biologische landbouw.

En daarmee is de cirkel rond: het binnenlandse aanbod blijft klein, het buitenlandse groot en dus 'gemakkelijk' in te kopen.

Werk aan de biowinkel

Voor Moeder Aarde heeft in het biologisch eet- en theehuis 'Lekker Gec' een **fototentoonstelling met foto's van Sergei Bykov** georganiseerd, over het biologische gewas van het veld tot op het bord. De tentoonstelling is nog te bekijken tot eind augustus.

Bio hoeft niet mee te draaien in die mallemolen. De overheid moet meer middelen voorzien om vraag en aanbod op elkaar af te stemmen. Omschakeling naar biolandbouw moet financieel aantrekkelijk worden. Een lagere btw-heffing op bio en subsidiëring van de controlekosten van biobedrijven kunnen daarbij helpen. En een energietaks op kerosine natuurlijk ook. Producenten kunnen prijsafspraken maken en zich in groep organiseren, zoals dat recent gebeurde in de coöperatie 'Biomelk Vlaanderen'.

Als klant kan je de verkoper vragen waar zijn biologische worteltjes vandaar komen. Want via de wet van vraag en aanbod heb je ook als consument een niet te onderschatten wapen in je handen. En wil je de marktmechanismen te vlug af zijn dan ben je nog het best gediend bij de boer zelf. Je kan terecht in de boerderij-winkels, Voedselteams, groenteabonnementen of bij een natuurvoedings-winkel of supermarkt die inkoopt in Vlaanderen.

Het klassement:

Veel van onze geïmporteerde groenten komen per vrachtwagen uit Zuid-Europa. Hoe groter de vrachtwagen, hoe beter de energiebalans. Voor zon-

gerijpte tomaten uit Spanje, vervoerd per vrachtwagen, wordt tot 10 keer minder energie gebruikt dan voor tomaten uit gestookte Nederlandse serres.

Niet-bederfelijke voedingsmiddelen uit andere continenten zoals rijst, komen meestal met de boot. Boontjes, ananassen en andere minder houdbare producten worden meestal overgevlogen.

In bijgaande tabel zie je hoeveel energie per transportmiddel verhoudingsgewijs nodig is om een kilo landbouwproducten te verhandelen.

Boot over zee	1%
Boot over rivier	5%
Trein	8%
Vrachtwagen (afhankelijk van de grootte van de vrachtwagen)	20 tot 80%
Vliegtuig	100%

Bronnen:

Tabel: Dutilh en Kramer, 2000.

Artikel algemeen: Brochure met programma van de week van de biologische landbouw, juni 2003

Vrijwilligers gezocht

voor de Gentse Feesten!

Van 19 tot 28 juli

Wil je de unieke sfeer tijdens de Gentse Feesten eens op een andere manier beleven???

Dan biedt **Voor Moeder Aarde** je een interessante invalshoek op het ganse gebeuren:

een plaats achter onze eet- en infostand!!!

Terwijl anderen moeizaam over de koppen lopen, maak jij alles mee vanop de eerste rij én word je gratis geanimeerd door de bezoekers.

Als wederdienst vragen we enkel dat je een handje (... nu ja, een grooooot hand) toesteeekt op de stand.

Vlug reageren is de boodschap want de plaatsen zijn beperkt!

Voor meer info, bel: 09/ 242 87 52 (voormiddag) en vraag naar Steven of Hilde.

Milieusparende producten op school:

Bond Beter Leefmilieu presenteert op www.schoolkoopwijzer.be duidelijke milieucriteria voor de belangrijkste producten die scholen nodig hebben: papier en schoolmaterialen, drank, maaltijden en tussendoortjes, schoonmaakmiddelen. Op de webstek is eveneens een overzicht van leveranciers van milieusparende producten. Je vindt er ook voorbeelden van scholen, tips en achtergrondinformatie, een discussieforum met interactieve ideeënbus, ...

Duurzame Ontwikkeling

Zonnepanelen bovenop elk dak?

Waarom kiezen we er niet resoluut voor om onze daken met zonnepanelen te bedekken? De technologie van zonnecellen wordt steeds beter. De verkoop ervan stijgt nu al elk jaar met enkele tientallen procenten, iets waar fabrikanten van de meeste andere producten alleen van kunnen dromen.

Toch kan het veel beter. Als BP, Shell, Sharp en andere bedrijven op grote schaal zonnepanelen produceerden, dan konden die vier keer goedkoper worden. Dat zou de prijs van de elektriciteit concurrerend maken met stroom op basis van fossiele brandstoffen, zo luidt de conclusie van een rapport dat KPMG enkele jaren geleden maakte op vraag van Greenpeace.

Bij ons plaatst bijna niemand zonnepanelen op het dak wegens te duur. Er is daardoor geen grote markt voor en dus investeren Shell en consorten niet in de nodige grootschalige industriële productie. Naar die kip-en-ei-toestand staat onze overheid wat afwezig te kijken, terwijl ze weet dat zonnepanelen zelfs in onze vaak bewolkte streken tot driekwart van de huiselijke energie kunnen leveren.

Het komt er dus op aan die grote markt te creëren. Duitsland probeert dat door groene stroom uit zonnecellen fors te subsidiëren. Het resultaat is dat veel meer Duitsers dan

Vlamingen een dak met zonnepanelen hebben. Maar tot een industriële doorbraak leidt het voorlopig niet, en dus ook niet tot veel lager geprijsde panelen.

Als Vlaanderen, of liever nog Europa, nu eens zou verplichten om bij elke nieuw- of vernieuwbouw zonnepanelen te plaatsen, dan is er meteen een reusachtige markt. Dan investeren Shell, BP en andere energiegi-ganten onmiddellijk in grootschalige productie en krijgen we de beste zonnepanelen tegen de laagste prijs.

Verplichten klinkt natuurlijk niet zo goed, maar wie een huis bouwt, heeft wel meer verplichtingen: investeren in dubbele ramen en dakisolatie vinden we wel normaal.

Als onze overheden die sturende rol durven te spelen, dan realiseren we een fundamentele omschakeling naar duurzame zonne-energie, weg van fossiele brandstoffen en kernenergie.

Alleen al daarom moeten we het doen, maar er zijn nog voordelen aan een keuze voor hernieuwbare energie. Onze handelsbalans vaart er wel bij, want we verspillen dan geen geld meer aan olie, gas en uranium. We beperken onze afhankelijkheid van regio's die rijk zijn aan die grondstoffen. We kiezen voor de economie van morgen, met een energiebestel

waarin zonne-energie vroeg of laat een centrale plaats inneemt. We creëren werk, redelijk veel werk zelfs. En we kunnen monopolievorming in de elektriciteitssector tegengaan. Waarop wachten we eigenlijk?

Hoe veelbelovend en energierijk ook, natuurlijk halen we het niet met zonnepanelen alleen. Maar er is nog zoveel meer mogelijk. Mogen we dromen van een Vlaanderen bezaaid met windmolens, in navolging van Duitsland, of van Denemarken, waar nu al twintig procent van de elektriciteit uit wind-energie komt? Waarom kunnen er niet in elke Vlaamse gemeente windmolens staan, zoals in Eeklo?

Onrealistisch is dat echt niet: het is rendabel, het levert heel wat elektriciteit op en het creëert werk. Jammer genoeg minder bij ons dan elders: het Duitse bedrijf dat de molens van Eeklo bouwde, bestaat nauwelijks twintig jaar en telt al meer dan vijfduizend werknemers. En zeggen dat de windtechnologie ooit Vlaams was. Dit had een Vlaams bedrijf kunnen zijn.

Dirk Barrez, 17/04/2003.

De auteur is journalist en schrijver. Hij schrijft maandelijks over de problemen van de globaliserende wereld.

Genetisch Gewijzigde Organismen stillen vooral de winsthonger van de biotechnologiebedrijven

Ook G.W. Bush heeft recent verklaard dat Genetisch Gewijzigde Organismen (GGO's) nodig zijn om de honger uit de wereld te helpen. Dat wordt ons al lang aangeprezen door de biotech bedrijven.

Momenteel dreigt er een GGO-oorlog tussen de VS en Europa. Mede dankzij verschillende kritische organisaties en consumenten laat Europa zich niet zomaar aanpraten dat we GGO's nodig hebben om de honger uit de wereld te helpen, en blijft Europa ook heel kritisch ten overstaan van de voorstelling van GGO-landbouw als een vorm van duurzame landbouw, omdat er zogezegd minder bestrijdingsmiddelen zou-

den nodig zijn. Dit laatste is trouwens ook al weerlegd, er zijn verschillende voorbeelden van het omgekeerde. Het is bovendien belangrijk het voorzorgsprincipe te hanteren. Veel is niet geweten over de invloed op langer termijn van GGO-gewassen op de gezondheid, er is het gevaar voor allergieën, en wat zijn de mogelijke gevolgen van het feit dat de gewenste genen via virussen ingebracht worden...

Wat betreft milieu is er een reële bedreiging van de biodiversiteit: genetisch gemanipuleerde variëteiten kunnen dominant worden, er kan besmetting gebeuren van b.v. biologische gewassen, die daardoor niet meer als

biologisch kunnen verkocht worden,... als genetisch gemanipuleerde planten in het milieu terecht komen en zich vermenigvuldigen en verspreiden, kan dit niet meer zomaar ongedaan gemaakt worden, als men later duidelijk negatieve effecten merkt. Recent hebben onderzoeken aangetoond dat vooral de geldhonger van de biotech bedrijven gestild wordt door GGO-gewassen. Deze bedrijven laten zich niet leiden door de zoektocht naar die toepassingen waar de armen (die honger hebben) het meest baat zouden bij hebben, maar door die toepassingen die het meeste winst opleveren voor de bedrijven zelf.

(vervolg op pagina 22)

Ontwapening

Bomspotting en de verkiezingscampagne

Woensdag 7 mei werd de bomspotting verkiezingscampagne afgesloten met een persconferentie waar de resultaten van het harde werk van Voor Moeder Aarde vzw voorgesteld werden. Dit ging gepaard met een ludieke actie aan het parlement. De Amerikaanse kernbommen trokken naar het parlement om asiel te vragen, want dat is de enige plaats in België waar ze nog welkom zijn.

Nadat alle protest tegen kernwapens door het beleid genegeerd werd, zit er niets anders op dan rechtstreeks naar de beleidsmakers toe te stappen. Het publiek geeft door massale acties van burgerlijke ongehoorzaamheid, door symbolische acties en door duizenden klachten bij de rechtbanken neer te leggen al jaren een duidelijk signaal: wij zijn niet akkoord met de aanwezigheid van Amerikaanse kernwapens op Belgisch grondgebied. Toch was de enige reactie die we van de overheid kregen een verdediging van dit beleid. Tijdens de vierde bomspotting in Kleine Brogel stuurde de overheid het leger en de politie op haar burgers af. Een samenscholingsverbod en bijna 2000 soldaten en 400 politiemannen met helikopters, radars en honden moesten de activisten buiten de basis houden.

Deze draconische maatregelen bleken achteraf niet meer dan een grove verspilling van belastingsgeld: van de 1117 mensen die gearresteerd werden die dag slaagden er meer dan 500 in de basis te betreden.

CD&V deelt het standpunt van de andere partijen niet omdat ze menen zich loyaal te moeten blijven gedragen tegenover de NAVO. Een bedroevend resultaat: alle partijen zijn tegen maar willen of durven geen actie ondernemen.

foto: David Heller

Daarom werd de strijd tegen deze massavernietigingswapens uitgebreid met een politieke actie. Alle partijen werd gevraagd om de verwijdering van de kernwapens op te nemen in het regeerakkoord. Geen enkele partij was bereid dit te doen. Uit de reacties blijkt dat de meeste partijen wel tegen deze wapens zijn en dit standpunt in regeringsonderhandelingen ook verdedigen, maar toch niet bereid zijn er ook echt iets aan te doen. Enkel de

Daarom zetten we een volgende stap: als wij de partijen niet kunnen overtuigen, dan misschien hun eigen leden wel. We contacteerden alle kandidaten van de partijen en vroegen hen hun partijen dezelfde vraag te stellen die wij ook al zonder resultaat gesteld hadden. 112 politici van alle partijen ondertekenden de verklaring en maakten daarmee duidelijk dat er over het hele spectrum een weerstand is tegen deze wapens maar dat die nog niet in de partijstandpunten naar boven komt. We zullen zelf ook nog actie blijven voeren om te tonen dat we het menen. Er komt geen bomspotting meer op de basis van Kleine Brogel, al zullen daar toch nog steeds acties, maar dan voor bomstoppen, gevoerd worden om onze aanklacht tegen de aanwezigheid van kernwapens kracht bij te zetten.

Sibren Eeckhout

Een nieuw onderdeel van de actie bomspotting:

Get in SHAPE!

SHAPE is het militaire hoofdkwartier van de NAVO, dat de plannen maakt voor het kernwapenbeleid van de NAVO. Burgerinspectieteams zullen daar proberen de voorbereiding van misdaden tegen de mensheid te voorkomen.

Get in SHAPE gaat door op 25 oktober 2003.

Op maandag 15 september is er in het Gec een informatieavond in het kader van de Tè Gecke Gesprekken.

The Really Big Blockade

The Really Big Blockade wordt georganiseerd door Trident Ploughshares, een Schotse organisatie die al jaren streeft naar de ontwapening van het nucleaire arsenaal van Groot-Brittannië. Ook dit jaar vertrok er een bus van Voor Moeder Aarde uit Gent om deel te nemen aan de zesde blokkade.

Waarom? Trident, het kernwapenprogramma, is illegaal onder de internationale wetgeving, vervuult het milieu met dodelijke straling en slorpt miljoenen ponden op die nodig zijn voor woningen, ziekenhuizen en scholen. Er gaat ook een reële dreiging uit van deze wapens, in het laatste jaar heeft Geoff Hoon, minister van defensie in Groot-Brittannië, drie maal gedreigd met het gebruik van deze atoomwapens.

Trident Ploughshares vormt een onderdeel van de internationale beweging voor de verwijdering van kernwapens. Activisten van de organisatie hebben verklaard het nucleaire wapenarsenaal van Groot-Brittannië te ontwapenen op een vreedevolle, geweldloze, veilige, open manier en daarvoor de volledige verantwoordelijkheid op te nemen. Door geweldloze directe acties tegen de Tridentbasissen is het de bedoeling zoveel mogelijk schade aan te brengen aan het systeem en de werking ervan zo veel mogelijk te verstoren. Activisten die daarbij gearresteerd worden, nemen de volle verantwoordelijkheid op voor hun acties en de gevolgen ervan. Tot op vandaag zijn er al meer dan 2000 arrestaties geweest, 372 rechtzaken, een totaal van 1705 dagen gevangenisstraf werd uitgesproken en boetes ter waarde van ongeveer 61 525 euro.

Het hele jaar door worden directe acties tegen de 'Clyde submarine base' in Faslane en de basis in Coulport uitgevoerd. Omheiningen

rond de basis worden met de regelmaat van de klok kapot geknipt door kleine groepen activisten en nu en dan slaagt men er in om tot bij de onderzeeërs te zwemmen via het Gare Loch waarin de onderzeeërs liggen.

Als aanloop naar de actie werd dit jaar een conferentie georganiseerd. We arriveerden

Consensustraining, geweldloze actie, informatie over de gerechtelijke gevolgen die de actie kan hebben, workshops acrobatiek, jongleren en poi om de blokkade op te fleuren. Natuurlijk waren er gelegenheden genoeg om met mensen uit andere landen ideeën uit te wisselen en contacten te leggen

in het kader van de internationale actie tegen kernwapens. Zo werd specifiek gewerkt aan een beter internationaal netwerk. Toen de blokkade dichterbij kwam werd het tijd om te beginnen knutselen. Er werden spandoeken, borden, lock-on-tubes en andere actie materialen gemaakt, iedereen kon zijn creativiteit de vrije loop laten gaan. Op dit punt werden ook 'affinity groups' gevormd. Dit zijn groepjes van drie tot vijftien mensen die als een autonome actiegroep functioneren en zorgen voor elkaar. Eens de tubes gemaakt moest elke affinity group er ook nog mee oefenen, dat bleek niet overbodig. Het is niet gemakkelijk om acht mensen in enkele seconden met armen en benen aan elkaar vast te hangen met buizen, kettingen en sloten. Een lock-on-tube is een gewone buis die over de armen van twee mensen geschoven wordt om de handen af te schermen. Die worden met een simpel touwtje aan elkaar vastgemaakt, niet stevig, maar dat is ook niet nodig. De buis zit errond en moet doorgezaagd worden om de handen te kunnen losmaken. Dat duurt langer voor de politie en maakt zo de blokkade effectiever. 's Avonds werd er nog een laatste briefing gegeven over de actie, de zaal

foto: Teemu Turunen

zaterdagmorgen om 6 uur na een lange busrit in Glasgow. De blokkade was pas drie dagen later en de eerste dagen bleef alles nog rustig in 'the warehouse', een leegstaande opslagplaats aan de rand van Glasgow waar we verbleven, maar lang zou dat niet duren. Bussen brachten steeds meer activisten aan. Vooral Finland en Zweden waren goed vertegenwoordigd naast België, Frankrijk, Engeland, Denemarken, Duitsland en andere. En niet alleen in 'the warehouse' werden mensen ondergebracht; om iedereen onderdak te kunnen bieden, stond ook the 'Friends Meeting House' open voor de opvang van activisten.

Elke dag stonden workshops, trainingen en vergadermomenten op het programma.

zat vol met nieuwe gezichten die ik nog niet gezien had de voorgaande dagen tijdens de conferentie, mensen bleven toestromen. Tot laat in de avond werden nog voorbereidingen gemaakt voor de volgende dag die wel erg vroeg begon.

Het was mijn eerste actie waarbij ik van plan was mezelf vast te ketenen aan anderen om zo de weg te blokkeren, het begon te kriebelen, de laatste grote briefing was het signaal dat het bijna zover was.

Om ervoor te zorgen dat de blokkade zo lang mogelijk stand zou houden en niet iedereen direct opgepakt zou worden, werden actievoerders in drie golven naar de basis gebracht. De eerste golf vertrok al om 5u30,

de tweede om 9u en de derde om 12 u. Ik zat op de bus van 5u30, had niet veel geslapen, maar dat konden we in de cel nog doen. Rond 7u arriveerden we aan de basis, waar de politie ons al in grote groepen stond op te wachten. Blijkbaar moesten zij nog vroeger dan ons uit de veren. Er ontstond wat verwarring omdat in tegenstelling tot wat overeengekomen was, de politie bussen belette om te stoppen en mensen te droppen aan de North gate, de hoofdingang van de basis. Even leek het fout te gaan, maar de politie trok zich terug en liet uiteindelijk begaan. De actie was gestart, mensen maakten zich aan elkaar vast met kettingen en lock-on's op de weg en blokkeerden zo vlug alle verkeer dat in en uit de basis probeerde te komen.

Gezien alles al geblokkeerd was, had het geen zin om ons direct vast te maken op de weg en een vroege arrestatie te riskeren, dus stelden we dat even uit en liepen we wat rond aan de hoofdingang, de north gate, om de sfeer op te snuiven en te maken. Er was straattheater met grote poppen, een sambaband en andere animatie. Iemand vroeg me plots of ik zin had om zo'n grote pop te nemen en er een beetje mee rond te lopen om sfeer te brengen. Dat heb ik dan ook gedaan, later na een kopje koffie en een bezoekje aan het geïmproviseerde toilet tussen de struiken hoorden we dat de south gate open was. Onze groep besliste om ernaartoe te gaan en met een busje, samen met andere activisten, werden we er snel naartoe gereden. Eén van die activisten was een oudere vrouw die me vertelde dat ze vroeger toen ze jong was erg actief was geweest en veel acties had gedaan. Nu, na al die jaren, had de oorlog in Irak haar terug zo kwaad gemaakt dat ze er terug was, ze zegde beschaamd te zijn dat ze een Brits burger was. Zo waren er veel mensen daar. Hier in België zijn de meesten op betogingen en manifestaties jongeren, ginds zijn het ouderen die het fantastisch vonden dat er zoveel jonge mensen zoals wij gekomen waren. De verschillende gates liggen kilometers uit elkaar en dat maakt het er niet gemakkelijker op om alles te coördineren en overall mensen ter plekke te krijgen. Dit was één van de taken van de gatesupport en de pendelbusjes. Bij elke gate waren enkele mensen van de organisatie aanwezig om alle nodige informatie te communiceren en een oogje in het zeil te houden voor mogelijke problemen. Toen we arriveerden moest alles snel gaan, de politie waarschuwde ons dat als we op de straat kwamen we gearresteerd zouden worden. We liepen dan maar door de berm tot op het punt dat we de weg wel op moesten om

die te blokkeren. Het was spannend, de politie stond ons op de weg op te wachten en we wisten dat ze ons van het moment dat we de weg nog opstapten zouden arresteren. Omdat dat niet de bedoeling was, we wilden de weg blokkeren en niet zomaar afgevoerd worden, moest alles heel vlug gaan. Op het moment dat de agenten zagen dat we de weg opgingen probeerden ze ons uit elkaar te halen om ons niet de kans te geven onszelf aan elkaar vast te maken. Eén iemand van de groep, Wesley, werd opgepakt voordat hij zich kon vastmaken. Doordat een paar agenten met hem bezig waren en alles zo vlug ging konden we ons aan elkaar bevestigen voordat de politie ons kon arresteren: de south gate was gesloten. De politie kon ons nu pas verwijderen en arresteren eens ze alle tubes, kettingen en sloten opengemaakt had. Daarvoor hebben ze speciale teams met het nodige gereedschap. Na een paar uur vastgekluisterd aan elkaar op de weg werd ons meegedeeld dat het team in aantocht was. Daarna na een tot dan toe droge dag, kregen we een erg natte bui te verwerken wat niet zo aangenaam is als je in een plas zit en het water langzaam in je kleren trekt. De eersten werden losgemaakt en begeleid door applaus weggedragen naar de politiewagens, voor de gelegenheid waren dat gehuurde busjes om de overvloed aan hippies te verwerken. Nadat onze identiteit, foto en het bewijsmateriaal genomen waren, werden we naar een politiekantoor in Glasgow gebracht. Daar werden we allemaal in een afzonderlijke cel gestopt. Na tien uur vastgezet te hebben zonder te weten wat er met me zou gebeuren, dat en de machteloosheid zijn het ergste, kwamen ze me halen voor vingerafdrukken en daarna was ik terug vrij. Het was nu bijna één uur. Terug in the warehouse wachtte een warm onthaal en ik voelde me verbonden met mijn lotgenoten die hetzelfde hadden meegemaakt als ik. Ik had gevoeld dat het

verblijf in een cel psychisch een zware ervaring is, zelfs in de relatief 'goede' omstandigheden waarin wij verkeerden. Ik kon niet anders dan denken aan de mensen die soms dagen aan een stuk in een politiekantoor vastgehouden worden zonder dat ze weten waarom of wat er met hen zal gebeuren.

Pas nu kreeg ik te horen dat de blokkade een succes geweest was. De North gate bleef meer dan 8 uur dicht, de kleinere South gate meer dan 5 uur en de andere ingangen de hele dag. Daarbij werden 171 mensen gearresteerd terwijl er nog meer klaarstonden om hetzelfde lot te ondergaan, maar dat bleek niet nodig. Op basis van de registratieformulieren die door de deelnemers verplicht ingevuld moesten worden werd gesproken van om en bij de 700 deelnemers waarbij enkele Schotse partijleiders. Een woordvoerder van de Really Big Blockade zei: "Dit was een fantastische actie met zoveel mensen van verschillende leeftijden, nationaliteiten en achtergronden die bereid zijn zichzelf op het spel te zetten tegen deze verschrikkelijke massavernietigingswapens. De creativiteit, verbeelding en vredelievendheid die de demonstranten vandaag getoond hebben is precies het tegengestelde van waarvoor Trident staat." Om de blokkade te beëindigen werd een ceremonie gehouden aan de north gate. Kort daarna weerklonk het alarm in de basis. Drie activisten waren erin geslaagd zich een weg door de draad te knippen en de basis binnen te gaan. Nadien deed de politie nog een grondige controle van de basis. Ik ging slapen, de volgende dag vertrok de bus terug richting Gent.

Sibren Eeckhout

Volgende acties die door Trident Ploughshares georganiseerd worden:

Aldermaston disarmament camp van 6 tot 9 juni

Ontwapeningskamp tegen de AWE, een fabriek die de kernbommen maakt voor de Trident onderzeeërs, gelegen te Aldermaston, Berkshire.

Coulport disarmament camp van 2 tot 15 augustus

Ontwapeningskamp. In Coulport worden de bommen op en van de onderzeeërs geladen.

meer informatie: www.tridentploughshares.org

Ondersteun Ploughshares-activist Ulla Roder!

foto: David MacKenzie

Op 10 maart 2003 voerde Ulla Roder, een 48-jarige Deense Trident Ploughshares-activist, een effectieve ontwapeningsactie uit op een militair Tornado-vliegtuig in de Britse lucht-

machtbasis Leuchars in Schotland. De Tornado-vliegtuigen van Leuchars waren betrokken bij de bombardementen in Irak en de munitie omvatte het gebruik van radioactief verarmd uranium.

Sinds de actie zit Ulla in voorhechtenis in de vrouwengevangenis van Cornton Vale in Stirling. Zij is beschuldigd van aanrichting van schade van 1 miljoen Britse ponden, en haar proces zal op 30 juni beginnen.

Dit is niet de eerste keer dat Ulla voor de rechtbank moet verschijnen voor effectieve ontwapeningsacties. Naast haar actieve deelneming aan geweldloze directe acties voor kernontwapening, was ze ook een van de drie Trident Ploughshares actievoersters die in 1999 een onderzoekslaboratorium voor Trident-kern-duikboten beschadigden en ervan beschuldigd werden dat ze voor £100.000 schade hadden

aangericht. Na zes maanden voorhechtenis werden de vrouwen in de rechtbank vrijgesproken op de basis van hun verdediging, die het argument gebruikte dat ze een grotere misdaad, het mogelijke gebruik van illegale massavernietigingswapens, probeerden te voorkomen.

De gevangenis is een eenzame plaats. Toon je solidariteit aan Ulla, lees haar actieverslag en stuur haar een brief of postkaart. Je vindt het laatste nieuws over Ulla op de website www.free-ulla.org en www.tridentploughshares.org.

Ulla Roder
HMI Cornton Vale
Cornton Road
Stirling, FK9 5NY
Scotland
www.free-ulla.org

Geen eindeloze discussie, maar echte ontwapening! Een actieverslag door Ulla Roder

Ik keek naar de zetel in de cockpit van het gestroomlijnde, witte Tornado-oorlogsvliegtuig dat ik net betreden had. Mijn gedachten dwaalden af naar het beeld van een jonge piloot, een jongen, een zoon, een vader. Ik dacht aan de vele angstige jaren voor de mensen in Irak. Ik dacht aan hun strijd om te overleven. Angst voor een nieuwe wereldoorlog, een nucleaire oorlog; angst om het kleine beetje vrijheid dat we nog te verliezen hebben. Ik dacht aan een staat die officieel verklaart dat hij zowel op aarde als in de ruimte volledige dominantie wil en alle bereidheid en cynisme heeft getoond om alle mogelijke middelen in te zetten om dit doel te bereiken. Dit alles zorgde ervoor dat ik de rood-zwarte kniptang optilde. 'Crash!' riep ik luid in de loods.

Er was niemand die het hoorde, maar het hielp. "We willen jullie oorlog niet, Bush en Blair!" Dit is voor alle dode burgers in Irak en alle kinderen die nog steeds lijden in armzalige ziekenhuizen. Lijden dat veroorzaakt werd door 12 jaren van sancties tegen burgers. Crash! Het controlepaneel buiten dienst.

De echo van het hameren trilde nog in de lucht toen ik begon aan de vleugels. Het harde oppervlak weerstond mijn pogingen. Dit is voor mijn vriend met een handicap die zich geen degelijke rolstoel kan veroorloven. Dit is voor mijn andere vriend met een handicap die dagelijks een stenen trap aan de buitenkant van

zijn huis moet opkruipen omdat voor hem en zijn familie niet voor een huis kan gezorgd worden dat toegankelijk is voor mensen met een handicap. Dit is voor alle gemarginaliseerde mensen, de zieken en de ouderen; dit is voor alle mensen in armoede wiens basisbehoeften onvervuld blijven; dit is voor de toekomst van onze kinderen in deze wereld. Ik had genoeg gedaan.

De neustop kreeg de rest van mijn woede en de laatste energie die ik in me had. Leugens! Dertig jaar van ontwapeningsverdragen en onderhandelingen! Internationaal recht! Onwetendheid! Allemaal leugens van de wapenindustrie en militairen om tijd te winnen om te herbewapenen voor de oorlogsvoering van de 21ste eeuw. Schande voor alle tijd dat de rechtbanken de argumenten van de gewone mensen genegeerd hebben. Nu helemaal vermoeid, sloeg ik de tang op het achterste van het vliegtuig. Dit is voor de arrogantie van intelligente, geleerde mensen die nooit lang genoeg in de ogen van een jonge drugsverslaafde hebben gekeken om te begrijpen waarom zij lijdten. Nee, ze sturen ze zonder hart weg om te gaan stelen voor hun dagelijkse behoefte in plaats van ze een degelijke behandeling te geven omdat dat te duur is. Vijf pond per week of je gaat naar de gevangenis!

Probleem opgelost. Daarna keerde ik terug naar de cockpit en legde in stilte de tang neer. Er bovenop legde ik een stukje brood dat ik in

stilte deelde met alle hongerigen, stukjes brood afbrekend en ze rondspreidend, biddend voor vrede en rechtvaardigheid in de wereld. Hierna ging ik naar twee brandstofcontainers op de grond die eruit zagen als twee dikke lelijke bommen. Op allebei hing een bordje: NAAR DE GOLF. Ik legde mijn laatste stukje brood op de twee bordjes. Mijn werk zat erop. Niemand zal nog de verschrikking van de oorlog meemaken door dat vliegtuig. Nog een oorlogsmachine was ontwapend. Ik voelde een diepe innerlijke vrede.

Ik wachtte nu tot iemand arriveerde. Na een tijdje werd ik erg respectvol en kalm gearresteerd en weggeleid terwijl het alarm weerklonk over de hele basis. Goed! Nog meer vertraging voor de voorbereiding van de oorlog.

En nu sta ik voor een rechtszaak, voor mogelijk 25 miljoen pond aan schade, meer dan mijn hele familie zal verdienen in een leven lang van hard werken. Een Tornado kost 70 miljoen pond. Wij hebben betaald voor dit vliegtuig en we zullen betalen voor alle andere vliegtuigen die ik daar zag die nacht, klaargemaakt voor een illegale oorlog.

Alles wat deze wereld nodig heeft, is liefde.

Ulla Roder

Inheemse volkeren/Mensenrechten

Wat is 'Nanish Shontie'?

Nanish Shontie betekent "de Schepper om een zegen vragen" in de taal van de Western Shoshone. Corbin Harney, spiritueel leider van de Western Shoshone, en Mala Spotted Eagle en zijn vrouw Sky, zijn de initiatiefnemers van deze gemeenschap, die geleid wordt door traditionele indiaanse ouderen. Mensen van verschillende stammen en rassen die willen leren in harmonie om te gaan met Moeder Aarde, zijn van harte welkom in de gemeenschap en het healing center, om een korte of lange tijd mee te leven en te werken en hun kennis en vaardigheden te delen met de permanente bewoners.

Om écht van start te kunnen gaan heeft Nanish Shontie zo snel mogelijk zo'n 450.000 dollar nodig voor de aankoop van een stuk grond met een erg geschikte infrastructuur.

Nanish Shontie is een door de Amerikaanse overheid erkende non-profit-organisatie. In de US worden non-profits niet gesubsidieerd en de NGO's bij ons helpen alleen projecten in derdewereldlanden.

Ik denk dat het erg belangrijk is dat wij, inheemse volkeren van Noord-Amerika, onze cultuur en ceremonies laten herleven. Zonder de gebruiken om Moeder Aarde te eren worden wij even vernietigend voor het milieu en onszelf als de meeste "moderne" samenlevingen. Het traditioneel kamp is een plek waar we opnieuw leren hoe we Moeder Aarde in evenwicht moeten bewandelen. De traditionele gebruiken die er worden onderwezen en geleerd zijn het zaad voor de toekomstige generaties. Het is een plaats waar zowel inheemse als niet-inheemse mensen met de juiste instelling kunnen komen leren hoe je de traditionele levenswijze leeft en toepast. Een plek waar je beoordeeld wordt op je daden, en niet op je ras, geslacht, leeftijd, of op andere vooroordelen waartegen we moeten opboksen in de moderne maatschappij. Dit is een plaats waar iedereen een levend deel kan zijn van het gemeenschapsleven in stamverband.

Zon Mea Noh (Ga je weg op een goede manier)

*--Mala Spotted Eagle,
voorzitter van Nanish Shontie*

Nanish Shontie update 12 mei 2003

Aan alle vrienden en mensen die Nanish Shontie steunen,

Groeten aan jullie allemaal. Deze update gaat over Nanish Shontie, een gemeenschap van verschillende stammen en rassen onder inheemse leiding. We proberen elke twee tot drie maanden een update over Nanish Shontie uit te sturen. Als je vrienden hebt die het prettig zouden vinden om de updates te krijgen, geef die dan gerust door aan hen.

Het is nu lente in Nanish Shontie en er is zowel binnen als buiten activiteit. Doordat overal op Moeder Aarde de weerspatronen verder veranderen, hebben we hier in Oregon veel meer regen dan normaal. Overal om ons heen zien we hoe Moeder Aarde ons hoe langer hoe meer met allerlei tekens toont hoe erg de dingen uit evenwicht geraakt zijn. Hopelijk kunnen er genoeg van ons voldoende leren om samen te werken met respect voor elkaar en Moeder Aarde, om het evenwicht te helpen herstellen voor het te laat is. We mogen niet vergeten dat we Moeder Aarde hier alleen maar tijdelijk lenen van de toekomstige generaties.

Omdat Nanish Shontie nog altijd op een gehuurde boerderij verblijft, proberen we het beste te maken van de huidige situatie. We zijn een kleine tuin begonnen, die we volgende week verder gaan uitbreiden. We zullen er veel verschillende groenten, kruiden en bloemen planten. Dat zal veel werk zijn, maar het zal op veel niveaus vruchten afwerpen. Als we genoeg geld bijeenkrijgen om te verhuizen, dan zal de tuin hopelijk klaar zijn om de mensen die hier na ons komen wonen, te helpen onderwijzen en zorg voor hen te dragen.

We zijn ook begonnen met het maken van handdrums om die te verkopen ten voordele van Nanish Shontie. We verkopen zowel beschilderde als niet-beschilderde drums, gemaakt van hert, koe, wapiti en bizon. De prijs varieert al naargelang de leersoort die de koper wil en of hij de drum beschilderd wil hebben. We hopen dat dit een manier zal zijn om Nanish Shontie dagelijks te hel-

pen. Voor wie geïnteresseerd is, houden we ook workshops om drums te leren maken. We hopen over twee of drie weken een nieuwe webpage op onze website te hebben met foto's van de drums. We hebben onze website heel wat bijgewerkt, dus we hopen dat je er tijd voor wil nemen om nog eens te gaan kijken (www.nanish.org).

We richten ons nog altijd op een bebost eigendom in het gebied van de vallei van de Willamette in West-Oregon, met verschillende gebouwen. Het heeft de bestemming binnen de ruimtelijke ordening die nodig is voor de gemeenschap en veel ruimte voor uitbreiding. Het eigendom zal met de huidige bebouwing beantwoorden aan de noden van de gemeenschap om een healing center uit te bouwen, workshops te houden en de verschillende handwerk- en landbouwbedrijfjes die we willen opstarten.

De eigenaar was van plan het onder verze-geld bod te verkopen rond juni of juli 2003, maar nu spreekt hij van augustus. Ons doel is om tegen dan ten minste 450 000 dollar bijeen te krijgen om te bieden en te kunnen starten op het land. We zoeken financiële steun van bedrijven en stichtingen, giften en zelfs leningen van particulieren; we zoeken ook mensen die vrijwilligerswerk willen doen. We geloven sterk in de mogelijkheden van dit land en in de droom van Nanish Shontie en we nodigen je uit om die mee te scheppen.

We hebben ons geschreven materiaal bijgewerkt en er is nu een nieuw "voorstel" en een flyer die helpen om duidelijker onze droom en doelstellingen uit te leggen.

Nanish Shontie heeft als non-profit-organisatie het 501-C3-statuuut en elke grote of kleine gift wordt altijd in dank aanvaard, want we hebben die erg nodig. Als 501-C3-organisatie is Nanish Shontie erkend door de Amerikaanse federale overheid als een organisatie die voornamelijk leeft van "liefdadigheid" [zie noot bij update 09/08/02]. Jammer genoeg zijn giften alleen fiscaal aftrekbaar voor Amerikaanse burgers, maar als je in België woont, kun je ook een belastingsattest krijgen als je stort

via de Koning Boudewijnstichting, melding "KBF - US, Nanish Shontie".

Als je meer informatie wil over Nanish Shontie, bezoek dan onze website (www.nanish.org) of bel ons. We kijken ernaar uit op een of andere manier iets van jou te horen.

We hopen dat je je op een dag bij ons zult voegen in onze kring en een gebed met ons deelt op jouw eigen manier, een gebed dat de rook van het heilig vuur tot bij de Schepper draagt, zodat onze Moeder Aarde weet dat we haar niet vergeten zijn, en om te bidden voor haar ononderbroken genezing en wel-

zijn.

ZON MEA NOH (Walk in a good way
- Ga je weg op een goede manier)

De mensen van Nanish Shontie
vertaling: Marieke Van Coppenolle

Land voor Nanish Shontie: benefietenreeks

Hallo!

We zijn begonnen met het organiseren van een **"losse" benefietreeks**, met allerlei acties en activiteiten, met de bedoeling om ten laatste tegen eind maart volgend jaar een hoop geld ingezameld te hebben voor Nanish Shontie.

Deze zomer wil Nanish Shontie een bod doen op een stuk land dat ideaal is voor het verwezenlijken van de doelstellingen en de visie van het project. Het gaat om een verzegeld bod - dat wil zeggen dat je maar één keer kunt bieden, en je geen kans hebt om een tegenbod te doen.

Daarom is het belangrijk dat er zo snel mogelijk veel geld gevonden wordt: 450 000 dollar (390 000 euro) is er nodig (verhuizing naar het land inbegrepen).

De bedoeling van de benefiets is ook om zoveel mogelijk mensen de kans te geven het project te leren kennen.

Vandaar ook deze oproep:

- Wie wil mee helpen in de organisatie?
 - Wie wil op een of andere manier steunen?
 - Wie verzint zelf of met haar/zijn vereniging een activiteit ten voordele van Nanish Shontie?
 - Wie wil een van z'n activiteiten opdragen aan Nanish Shontie?
- Voorbeelden: Ben je bij een wandelclub? Vraag of een van de wandelingen een sponsorwandeling mag zijn. Ben je in een muziekgroep? Treed eens op voor Nanish Shontie, of stel een oefensessie open voor het publiek, tegen een gift voor Nanish Shontie. Laat je creativiteit de vrije loop!
- Wij komen op jouw activiteit(en) met een uitgebreide info- en verkoopsstand!

Ga vooral eens kijken op de website van Voor Moeder Aarde, download het "Info- en Doe-pakketje" (in het Engels en het Nederlands) of vraag het aan via de post - en DOE MEE! Neem contact op met Marieke voor meer info en voor praktische afspraken!

Verspreid de info wijd en zijd - dat is iets wat we allemaal kunnen doen!

Zeker als je e-mail hebt, kun je een hoop mensen bereiken met onze vraag om steun! Wie weet breng jij zo wel een sneeuwbal aan het rollen...

En kom naar een van de activiteiten! Bezoek daarvoor geregeld de website, want het programma is voortdurend in beweging!

We stellen je hier in de kadertjes bij wijze van inspirerend voorbeeld graag twee van onze acties.

STEL JE VOOR...

**10 000 mensen met een goed hart die een
eenmalige gift van min. 30 euro doen**

**t.v.v. NANISH SHONTIE,
een Amerikaans indiaans project in
Oregon, USA...**

en jij bent een van hen!

**We aanvaarden dankbaar je gift
en je krijgt een fiscaal attest!**

Stort je gift van min. 30 euro
op rek.nr. 000-0000004-04
van de Koning Boudewijnstichting,
melding: "KBF US - Nanish Shontie, land"

Giften van 30 euro of meer aan de Koning Boudewijnstichting zijn fiscaal aftrekbaar volgens het Wetboek op de Inkomstenbelastingen 1992 (Art. 104).

LAND voor NANISH SHONTIE

Info- & Doe-pakketje

Zeker met het oog op de aankoop van land om het project echt van start te kunnen laten gaan, is elke gift-uit-het-hart, hoe klein ook, heel erg welkom. Ook leningen-op-maat zijn nu mogelijk!

Vraag info aan Marieke!

Giften kunnen in België op twee manieren:

*zonder belastingsattest: Tiodosbank 523-0454758-97, met (noodzakelijke!) vermelding: "Nanish Shontie" en eventueel: "land".

*met belastingsattest (minimun 30 euro): Koning Boudewijnstichting, 000-0000004-04, met (noodzakelijke!) vermelding: "KBF US - Nanish Shontie, land"

Giften vanaf 30 euro aan de de Koning Boudewijnstichting zijn fiscaal aftrekbaar volgens het Wetboek op de Inkomensbelasting van 1992 (Art 104)

"Choco voor Nanish Shontie"

Koop lekkere zelfgemaakte choco en steun Nanish Shontie!

400 g voor 2,5 euro

Of nog beter:

vraag eens of mensen choco willen kopen voor een goed doel: in je buurt, bij je familie en vrienden, op je werk, en bezorg ons een bestelling! Voor 20 potten choco krijg je een pot gratis. Per pot komt er informatie mee over het project.

Bel of e-mail Marieke om je verkoopactie praktisch te organiseren!

Heel gewaardeerd:

lege (confituur- en andere) potten - we zijn er heel dankbaar voor!

In België vind je alle info over Nanish Shontie en de benefiet-activiteiten bij:

Voor Moeder Aarde vzw,
WG Inheemse Volkeren,
Nanish Shontie
(v.u.) Marieke Van
Coppennolle, IJzermaalberg
61, 2550 Kontich
Tel.: 03/457.01.92 - E-mail:
marieke@motherearth.org
www.motherearth.org
www.nanish.org

Enkele indrukken van contacten met aboriginals

Hierna volgen enkele indrukken uit het reisverhaal van Ann Verscuren in Australië, over contacten met de aboriginals, hun heilige gronden die door toeristen zo respectloos benaderd worden, en over de lamentabele situatie waarin vele aboriginals nu leven. Haar observaties komen sterk overeen met wat we zelf ervaren over de situatie van de Noord-Amerikaanse indianen. Het eerste stukje gaat over toeristen die het toch niet kunnen laten om een heilige berg te beklimmen, hoewel dit volgens de lokale bewoners niet kan. Het gaat ook over onze neiging om overal foto's van te maken. Toen we op de voettocht door Noord-Amerika in Hopiland waren, werd ons ook gevraagd om geen foto's te nemen. In onderstaande tekst kan je iets begrijpen waarom je op bepaalde plaatsen geen foto's neemt. Uiteindelijk komt het ook neer op respect voor de tradities van het land waar je doorkomt. (LDK)

"Dat is een echt belangrijk heilig iets dat je daar beklimt, Uluru. Je zou beter niet klimmen. Dat is niet de kern van deze plek. Het ware van deze plek is luisteren naar alles. Misschien maakt jou dat triest, dat we je vragen om niet te klimmen. Maar dat is wat wij hoedanook moeten zeggen.

Dat is wat Tjurkapa - de wetten die voortvloeien uit The Dreaming - ons oplegt." (Anangu-volk)

Echt jammer, dat honderden mensen per dag, op gevaar van eigen leven, naar de kettingen op de Rots grijpen en zwetend, hijgend, buiten adem, Uluru opklimmen. Aan de voet van de klim staat een groot informatiebord: "waarom niet klimmen?" met 10 alternatieven om een prachttijd in het Nationaal Park te hebben. Met de vraag om eerst het Cultureel Centrum te bezoeken, te begrijpen wat Uluru is, vooraleer je besluit te klimmen.

"De toerist komt hier met zijn camera en maakt overal foto's. Wat heeft hij dan? Weer een foto om mee naar huis te nemen, een stuk van Uluru voor zichzelf. Hij zou een andere lens moeten gebruiken, en daarmee tot binnenin kijken. Hij zou geen grote Rots zien dan.

Hij zou de Womapython zien die daar binnenin nog leeft, zoals het altijd geweest is. En wie weet zal hij dan zijn camera weggooien." (Anangu-volk)

Voor aboriginals ligt heel het land vol sporen (voor ons onzichtbaar) die hen vertellen waar water is, schaduw, schuilplaatsen, de juiste planten en dieren. En die wetenschap gaat voort van grootouders op kleinkinderen, en is verbonden met verantwoordelijkheid. Wie kennis heeft, is verantwoordelijk om die plaatsen te eren met de juiste woorden, de juiste dansen, de juiste muziek, de juiste ceremonies. Ook de Aboriginalkunst hangt daar mee samen. De stipjes en cirkeltjes en pijltjes vertellen over The Dreaming: waar het water is, waar de eetbare witte larven zijn, hoe de Womanpython tot Uluru kwam.

Het duurt even vooraleer je er inkomt, in hun manier van 'zien', maar het komt, langzaam. En dan gaat het kloppen. Dan begrijp je ook hoe 'makkelijk' het is om aboriginals te vervreemden van zichzelf en hun oorsprong. Sommigen onder hen hebben letterlijk alle grond onder hun voeten verloren. ...

Een Aboriginaljongen zit op een didgeridoo te blazen, terwijl hij met een houten stokje op de grond tikt.

Zijn bovenlijf is beschilderd met witte strepen, net als zijn gezicht. Het wit steekt prachtig af tegen zijn zwarte krullen en donkere huid. Een mooi zicht is het, erg erg mooi.

Alleen jammer dat hij op de betonnen tegels van het plein moet zitten terwijl de auto's achter hem toeteren in het spitsuur.

Jammer dat hij niet op aarde zit, op zand, op rotsen. Jammer dat er een potje voor hem moet staan waarin hij geld hoopt te krijgen van blanke mensen die zo snel ze maar kunnen voorbijlopen.

Jammer dat hij niet omringd is door zijn grootouders die hem leerden hoe hij duizendjarige klanken kan voort-

brengen die vertellen van de Dreaming.

Erg erg jammer dus dat de Engelsen 2 eeuwen geleden hun 'Terra Incognita Australis' ('het onbekende land van het zuiden' dat volgens de wetenschappers van die tijd de landmassa in het noorden in evenwicht zou moeten houden) ontdekten en het beschouwden als 'Terra Nullis', niemandsland. De zwarten die in groepen rondzwierven hadden immers geen parlement of officiële vertegenwoordigers om het land op te eisen.

Erg erg jammer dat het land werd ingenomen om er een strafkolonie te vestigen. Land dat voor aboriginals vol zichtbare sporen ligt van spirituele wezens uit de Dreaming, wiens wetten nu zo duidelijk met de voeten werden getreden. Zo jammer dat aboriginals gekidnapt werden in een poging hen de Engelse cultuur op te leggen en te dienen als tolken. Velen probeerden te ontsnappen omdat ze zich verraders voelden. Anderen raakten aan de drank, of stierven aan de pokken.

Echt jammer dat duizenden pasgeboren kinderen systematisch van hun ouders werden afgenomen en 'netjes' opgevoed werden in missieposten en blanke, christelijke gezinnen. Of opgeleid werden tot dienstmeisje om toch 'iets nuttigs te doen voor de maatschappij'.

Jammer toch dat tot de jaren '50 aboriginals niet eens staatsburgers waren. Mensen zonder stem, mensen die over het hoofd werden gezien, mensen bijeengezet in reservaten, ver weg van hun heilige plaatsen.

Ann Verscuren

Het verhaal van Sacajawea

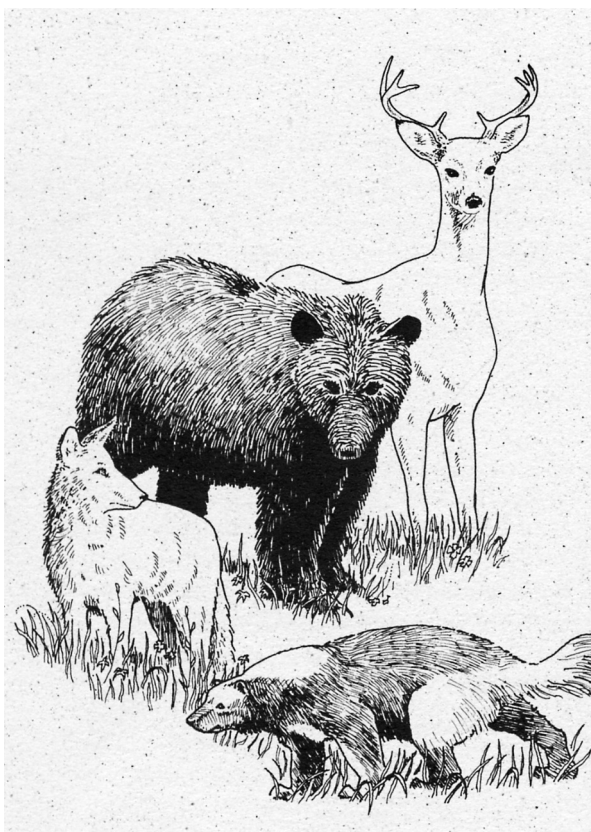
In deze tijden is het gebruikelijk naar een tolkenschool te gaan indien men tolk wil worden. Indien men over de nodige aanleg beschikt, kan men zo vrij makkelijk en comfortabel de talen en het vak leren. Dat was echter niet altijd zo. Tolkenscholen zijn immers vrij recente instellingen.

In de Verenigde Staten van Amerika is één van de best bekende levens-verhalen van een tolk het verhaal van Sacajawea. Haar leven verliep zeer stormachtig. Op zeer jeugdige leeftijd werd in 1800 het Shoshoni meisje dat "Graskind" heette geroofd door de Minnetaree Indianen, een vijandige stam. Het roven van paarden van een vijand werd niet beschouwd als stelen, maar als een krachtmeting van moed en slimheid. Het roven van kinderen en vrouwen om ze als slaven te gebruiken laadde daarentegen een ontzaglijke bloedschuld op de daders. Ze zag hoe haar moeder werd gedood en ontdekte de scalp van haar vader aan de kolf van het geweer van de man wiens slavin ze werd. Ze vervulde haar taken snel en nauwgezet en leerde stilaan de taal van de Minnetaree: eerst de gebruikelijke bevelen als "vlug wat, sta op, daarginds, wees stil, kom terug..." Hoewel zij de taal moeilijk vond, vol keelgeluiden en rollende r's was ze toch vastbesloten om te leren verstaan wat er gezegd werd.

Na enige tijd erkent men dat ze een bijzonder iemand is en wordt ze niet langer als een Shoshoni beschouwd. Men geeft haar een nieuwe naam: Vogelvrouw - Sacajawea. Zij leert de gebruiken en de verschillende eetgewoonten van de Minnetarees kennen. Zij sluit vriendschap met een grote zwarte hond die haar beschermt. Wanneer de hond gedood wordt, is ze zo verdrietig dat men beslist dat dit onaanvaardbaar is en met een Metaharta-krijger wordt zij voor een oude zwarte kraai geruild. In het gezin van deze man wordt ze als een dochter opgenomen en goed behandeld. Later wordt ze ingezet in een gokspel en wordt zij gewonnen door Charboneau, een ruwe man, die een Frans-Canadese

vader heeft en een Sioux-moeder.

Zij wordt zijn derde vrouw en trekt met hem naar het Mandan dorp waar de kapiteins Lewis en Clark de winter doorbrengen om hun expeditie naar de westkust van Amerika voor te bereiden. In opdracht van president Jefferson moeten zij het onbekende Amerika in kaart brengen. Charboneau wordt als

tolk en gids aangeworven en Lewis en Clark beslissen ook één van de Shoshoni vrouwen van Charboneau mee te nemen. Zij wensen immers bij de Shoshoni's paarden te ruilen en informatie te krijgen over het verdere verloop van de weg. De keuze was tussen Ottervrouw en haar. De keuze valt op Sacajawea omdat ze "spirit" heeft en niet zomaar een squaw is die slaafs alles doet wat haar gezegd wordt. Zij heeft een goed geheugen en lef. Bovendien zou ze voor het vertrek van de expeditie op het einde van de winter bevallen. Het reizen met een jonge moeder met een papoose zou zeker de stammen die ze passeren overtuigen van hun vreedzame bedoelingen zodat men niet denkt dat de expeditie een troep krijgers is. Zij kent inmiddels

ook al wat Frans dat ze van Charboneau heeft geleerd. Charboneau wordt dus aangeworven, niet omwille van zijn eigen kwaliteiten maar omwille van Sacajawea.

Een tolk werd toen 25 \$ per maand betaald. Drouillard was verkenners en jager en tolk voor Lewis. Hij kon behoorlijk schrijven en kende de handteken-taal die de lingua franca van de vlakten en de Rocky Mountains was. Zijn moeder was Shawnee en zijn vader Pierre een vriend van Clarks broer. Lewis vond het loon dat hij hem uitbetaalde het beste bedrag dat hij ooit had uitgegeven.

Wanneer zij bij haar stam de Shoshoni's aankomt en de "Mensen" terugvindt, verliest ze hen eigenlijk ook weer meteen omdat zij dingen doet en een positie inneemt die geen vrouw eerder heeft bekleed. Zij wordt door de blanken gevraagd deel te nemen aan de raadsvergadering, waar normaal enkel mannen op aanwezig zijn. Zij moet dit aan de andere vrouwen uitleggen: "Het is niet omdat ik een squaw ben en zij krijgers zijn. Het is omdat ik de taal van de Shoshoni's spreek en de blanke mannen niet. Ik kan uit hun naam tot de Mensen spreken." En hoewel de vrouwen dat begrijpen,

vinden ze toch dat Sacajawea zich niet gedraagt zoals het hoort. Zij doet dingen anders dan de andere vrouwen en ziet de plaats van de vrouw ook heel anders. Men vindt eigenlijk dat zij zich als een man gedraagt.

In het reisdagboek van Captain Clark staat geboekstaafd dat Sacajawea vertaalde van het Shoshoni in het Minnetaree, Charboneau, als hij de Engelse equivalenten niet kon vinden, van het Minnetaree in het Frans en Labiche vertaalde dan weer van het Frans naar het Engels. Men schrijft daarover: "Het ging zo wel heel langzaam, maar het was de enige manier waarop iedereen kon begrijpen wat er werd gezegd."

Later waren er ook rechtstreekse gesprekken tussen kapitein Clark en haar broer, het opperhoofd van de Shoshoni's, waar zij met handtekens en de paar woorden Engels die ze inmiddels kende, de problemen die ze zouden tegenkomen bij hun verdere tocht naar het westen, vertolkte.

Voor haar vertrek van bij de Shoshoni's samen met de expeditie geeft zij volgende verklaring: "Ik ben een rollende steen, een rusteloos iemand, die wordt aangetrokken door elk nieuw ding dat aan gene zijde van de bergen ligt."

Tijdens de barre en uitputtende tocht over de bergen redt zij meer dan eens het leven van de expeditieleden door altijd wel wortelen of iets anders eetbaars te vinden. Haar aanzien groeit vooral bij Captain Clark die haar belooft voor de opvoeding van haar zoon in te staan zodat hij kan leren lezen en schrijven.

In het dorp van de Walla Walla's was er een Shoshoni gevangene. Zij en Sacajawea werden dus gevraagd aan de vergadering deel te nemen. De kapiteins Lewis en Clark legden uit wie ze waren en waartoe de tocht diende. De gevangene vertaalde de Shoshoni-vertaling van Sacajawea in de taal van de Walla Walla's. Het is duidelijk dat zij steeds meer Engels begrijpt en dat het tolken ook steeds vlotter ging.

Bij de Nez Percés waren er 4 opperhoofden en 3 onderhoofden en dus werd er door de kapiteins een vergadering belegd. Lewis legde daar uit wat de Verenigde Staten waren en hoeveel macht ze hadden. Op een leren lap werd met houtskool door een van de opperhoofden een ruwe kaart geschetst waarop de pas over de bergen was aangegeven. Over deze vergadering kan je lezen: "Doordat er steeds op de tolken moest worden gewacht, duurde de vergadering een halve dag." Sacajawea vertaalde wat de kapiteins zeiden in het Shoshoni en Schaduw vertaalde dat weer in het Nez Percés. Men vertelt bovendien dat de Nez Percés heel goede politici waren. Ze lieten pannen met voedsel maken. De opperhoofden riepen "Ai!" toen ze de ideeën van de blanken hoorden over vrede tussen alle

Indiaanse Naties en betoonden hun instemming met deze ideeën door aan het eten te beginnen. Wie tegen wilde stemmen kon dat doen door niet te eten. Naar verluidt was er geen enkele tegenstem.

Het leven van Sacajawea werd minder prettig na het einde van de expeditie. Charboneau was een bruto en zijn geweld werd nu niet meer getemperd door het respect van Lewis en Clark voor Sacajawea. Toen haar zoon reeds op school was en ze vreselijk geslagen werd door Charboneau, verliet ze hem. Na dagen dwalen door de dorre prairie wordt ze gevonden door een Comanche die haar verzorgt en redt van een gewisse dood. 25 jaar lang heeft zij een gelukkig leven met hem geleid. Hij noemde haar "Verdwaalde vrouw". Na zijn dood, voelt zij zich echter ook bij de Comanches als een buitenstaander en besluit zij op zoek te gaan naar haar eerstgeboren zoon. Zij zou veel goeds over hem horen, maar hem nooit meer zien. Hij had Europa bezocht, voor Hertog Paul van Duitsland gewerkt, sprak Duits, Engels, Frans en tenminste 3 Indiaanse talen. Hij stierf aan bergkoorts in 1866 op weg naar Montana.

Haar laatste jaren brengt zij door op het reservaat van haar eigen volk de Shoshoni's. Haar neef is er inmiddels opperhoofd. Zij geniet veel respect omwille van haar grote kennis en ervaring, haar kennis van verschillende geneeswijzen en haar bijzondere kijk op het leven.

Zij wordt er Porivo genoemd wat "Opperhoofd Vrouw" betekent. Men wist dat zij een groot personage was, niet alleen omwille van haar aandeel in het welslagen van de expeditie, maar als symbool voor alle Indiaanse Naties. "De eer van het volk ligt in de mocassinsporen van de vrouwen!"

Annmarie Sauer
Juni 1998

(vervolg van pagina 12)

De beste manier om de honger uit de wereld te helpen is een duurzame landbouw die lokaal ingebed is. Door de lokale mogelijkheden en de aanwezige traditionele kennis ten volle te benutten, en duurzaamheidsprincipes te hanteren, kan volgens studies de opbrengst tot 3 keer groter worden. Er is trouwens wereldwijd niet te weinig voedsel, denk eens aan de massa's voedsel die weggegooid worden. Het probleem is juist dat het voedsel niet geraakt bij degenen die het het meeste nodig hebben. Een lokaal ingebedde landbouw verhelpt hieraan: liever dan als slaven voor de export moeten werken en zelf te weinig te eten hebben, kunnen de boeren voor de lokale voedselvoorziening werken; op deze wijze blijft het evenwicht van de bodem bewaard zodat ook de toekomstige voedselvoorziening gegarandeerd is. Bekeken vanuit de situatie van de kleine boeren betekent de overstap naar GGO-gewassen een onbetaalbare kost en afhankelijkheid van enkele grote industrieën. Bovendien ontwikkelen de biotechnologiebedrijven enkel die variëteiten die het meest geld opbrengen, als dit op grote schaal zou worden toegepast is het weer een verarming wat betreft de biodiversiteit. GGO-gewassen zijn ontwikkeld om in grootschalige systemen toegepast te worden, waarbij geen rekening gehouden wordt met de lokale mogelijkheden. Vandaar ook de voorbeelden van een lagere opbrengst, tegen de beloften in die gedaan werden door de biotechnologiebedrijven.

We hebben geen GGO's nodig om de honger uit de wereld te helpen: Wat Europa betreft kan in de eigen voedselbehoefte zelfs door de Europese biologische landbouw voorzien worden. In de derde wereld zijn er bij voorbeeld experimenten waarbij door het mengen van zaden een hogere opbrengst verzekerd wordt, dan door de 'gangbare' landbouw. Bovendien wordt hierdoor ook het bodemleven verzorgd, ook voor de toekomst, en een bijdrage geleverd wordt aan het behouden van de biodiversiteit en de zorg voor het landschap.

Lieve De Kinder.
www.wervel.be, www.foeeurope.org;
www.velt.be

Recent campagnenieuws

Boycot update

Zaterdagmiddag 14 juni werden gelijktijdig boycotacties gevoerd aan Esso en Texaco tankstations in Antwerpen, Aarlen, Brugge, Brussel, Gent, Hasselt en Namen. Aan het Esso station aan de Rooigemlaan te Gent werd al snel duidelijk dat er iets ongevoeligs aan de gang was: met een zwaar bebloed lijktapijt, tot de tanden bewapende Amerikaanse mariniers en George Bush werd de band gelegd tussen de duizenden onschuldige civiele slachtoffers, de belangrijke Iraakse olievelden en de benzine van Esso en Texaco. Met deze nieuwe acties aan de twee grootste Amerikaanse oliemultinationals willen actievoerders de illegale Amerikaanse oorlog om olie gevolgd door de militaire bezetting van Irak ten scherpste veroordelen. De publieke opinie is duidelijk geschokt door de gang van zaken, zeker nu Amerikaans vice-secretaris van Defensie Wolfowitz openlijk toegeeft dat petroleum de ware toedracht is van de aanval op en bezetting van Irak. En wat, nu blijkt dat de rapporten over de Iraakse massavernietigingswapens stuk voor stuk vervalst zijn?

De organisatoren w.o. America Watchers vzw, Attac Vlaanderen, Mouvement Chrétien pour la Paix en Voor Moeder Aarde vzw stellen dat de VS zich sinds het aantreden van George W. Bush gedragen als een schurkenstaat en outlaw. We willen niet machteloos toekijken, maar met de

internationale boycot van een aantal Amerikaanse producten willen de organisatoren de Amerikaanse regering dwingen om weer deel uit te maken van de internationale gemeenschap, handelend in overeenstemming met de regels van de VN en van het Internationale Recht. In de eerste plaats moeten alle Amerikaanse troepen Irak onmiddellijk verlaten. De voorbije maanden werd een eisenpakket overeengekomen door een groep internationale NGO's en activisten. http://www.motherearth.org/USBoycott/index_en.php#signed De ondersteuning door het International Peace Bureau, de oudste en grootste internationale federatie van vredesorganisaties, is hier alvast opvallend.

De ondertekenaars eisen dat de Bush-administratie

*stopt met preventieve aanvallen (Iran, Syrië, Noord-Korea);

*een twee-staten oplossing verdedigt voor Israël en Palestina;

*ophoudt met het gebruik van twee maten en twee gewichten m.b.t. massavernietigingswapens (Israël en zijn eigen enorme voorraden);

*het Algemeen Testop verdrag ratificeert;

*het Kyoto protocol aanneemt om de opwarming van de aarde te stoppen;

*stopt met de ontwikkeling van het raket-schild en het ABM-verdrag herstelt

*het Internationaal Strafhof erkent en alle

bilaterale overeenkomsten ongedaan maakt;

*zijn engagementen binnen het nucleaire Non-Proliferatie Verdrag respecteert en een verdrag voor volledige nucleaire ontwapening onderhandelt (Art. VI);

*de Biologische Wapen Conventie ratificeert;

*het Anti-persoonsmijnen Verdrag ratificeert;

*de Chemische Wapen Conventie versterkt;

Ook andere Amerikaanse multinationals dichtbij de Bush-administratie en meestal financiële sponsors vormen vandaag het doelwit van de internationale boycotcampagne. Geviseerd zijn o.a. Kraft, Philip Morris (Marlboro & L&M), Microsoft, Walt Disney, Coca Cola en Pepsi. Op de website kunnen consumenten advies vinden voor betere en alternatieve producten. We kunnen maar hopen dat deze boycot meer mensen zal aanzetten tot een gezondere en milieuvriendelijker levensstijl.

Via het secretariaat van Voor Moeder Aarde kan je strooifolders krijgen. Ook zelfklevertjes voor op 2 euro muntstukken met 'No money for war' kan je hier aanvragen.

Pol D'Huyvetter

Agenda

Van 19 tot 28 juli: Gentse Feesten: je bent welkom als vrijwilliger en als bezoeker aan de VMA stand; zie p. 11

2 tot 15 augustus: Trident Ploughshares Ontwapeningskamp Coulport, Scotland; www.trident-ploughshares.org; zie ook p.14

1 september: burgerinspectie en blokkade, Luchtmachtbasis te Buchel, Duitsland; www.gaaa.org

maandag 15 september: informatieavond over 'Get in SHAPE' in het kader van de **Tè Gecke Gesprekken**; te 20 uur in het GEC, M. Hendrikaplein 5-6, Gent;

1 tot 5 oktober: Trident Ploughshares Ontwapeningskamp; Devonport, England; www.trident-ploughshares.org

en... ! je kan elke zondag in de zomer een milieuvriendelijke woning en/of tuin bezoeken, zie 'de groene zomer' p. 7

4 en 5 oktober: Inspecties en blokkade van de luchtmachtbasis in Lakenheath, England; www.lakenheathaction.org

25 oktober: Get in SHAPE: Bomspotting actie aan de militaire NATO hoofdkwartieren (SHAPE) in **Bergen, België;** www.bomspotting.be

7 en 8 november: trefweekend voor VMA medewerkers en leden, aan de kust; hou dit weekend alvast vrij; meer info volgt

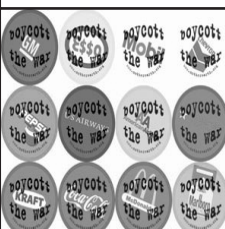
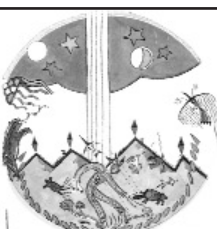
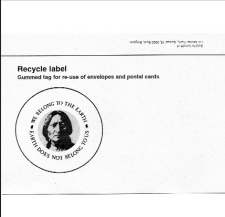
Najaar 2003 en voorjaar 2004, met afsluitende week 14 tot 21 maart 2004: benefietactiviteiten Land voor Nanish Shontie, info: www.motherearth.org; marieke@motherearth.org; tel 03/4570192

De Winkel van Moeder Aarde

Voor Moeder Aarde is een vzw die momenteel slechts zeer weinig financiële middelen heeft. Subsidies krijgen we nauwelijks, de inkomsten komen van de ledenbijdragen en de giften en de verkoop van goederen: T-shirts, stickers, sleutelhangers en dergelijke. Deze producten zijn niet alleen leuk voor de persoon die ze aanschaft, je steunt er Voor Moeder Aarde heel erg mee.

Uiteraard zoeken we steeds naar milieuvriendelijke producten: het grootste deel van de T-shirts zijn voor 100 % uit biologisch katoen samengesteld. Zowel de t-shirts als de stickers zijn zeer kleurrijk, een aspect dat we hier niet kunnen weergeven, maar die je wel terugvindt op de website.

Op de website www.moederaarde.be kan je de producten online bestellen. We zijn ook steeds bereid op festivals, markten of dergelijke gelegenheden een stand te komen opzetten met onze producten. Voor alle informatie: merchandising@motherearth.org of het secretariaat.

T-shirts: 13 euro Nanish Shontie: 20 euro		WANTED George W. Bush FOR CRIMES AGAINST HUMANITY AND THE PLANET			
Japans Vredesklokje: 10 euro		vredesteken sleutelhanger: 3 button: 1 euro		postkaart - zonnebloem: 1,50 euro	
Stickers	groot: 3	midden: 1	klein: 0,50	mini per 4: 0,50	blad boycott: 1
					
CD kinderkoor en instrumentale muziek van de Guarani-indianen 19 euro		etiketten om je gebruikte brieven te recyclen: 1 euro		boek: "rechtmatig- heid van kernwa- pens - uitspraak van intern. gerechtshof dd. 8/7/96": 12 euro	